

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

accent

EN TIDNING FRÅN IOGT
NUMMER 2
MARS 2006
PRIS: 20 KR

DROGPROJEKT LYFTE SKOLA
ALKOHOL TRIGGAR VÅLD
MEDLEM I 81 ÅR

DU ÄR DITT NAMN
BRIDGE FÖR HJÄRTA OCH HJÄRNA
NBV SATSAR PÅ HÄLSAN

Går spriten upp i rök?

ALKOHOLINDUSTRIN SKRÄMS AV TOBAKENS ÖDE

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

Åsengården

Sollerö - Åsen

Helårsöppen anläggning med milsvid utsikt över Siljan

Åsengården ligger 350 meter över Siljans nivå. Utsikten kan ej beskrivas – den måste ses. Planera in ett stopp – långt eller kort – i Sollerö-Åsens vackra fåbod.

STUGOR • RUM • CAMPING

OBS! Ny e-post

Hyr per dygn, kortvecka eller vecka
Vecka 17–23 samt 41–47 har vi förmånspriser
Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

Saxenborg

Pensionat & Konferens

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

Du är välkommen att anmäla dig till

Påskfirande på Saxenborg

Från torsdagen 13/4 till måndagen 17/4 firar vi "Påsk på pensionat"

Promenader och utflykt varvas med program och god saxenborgsmat med trivsel och gemenskap.

Ring för mer information!

Scout Camp Ransberg - i hjärtat av Värmland

Vi erbjuder scouter och andra friluftsförbund totallösningar för lägerupplevelser i en drogfri miljö.

Välkommen!

RANSBERGS

HERRGÅRD

Ransbergs Herrgård
684 93 Ransäter
Tel 0552-302 39
Fax 0552-300 03
E-post ransberg@nsf.scout.se
www.nsf.scout.se/ransberg

28

Det måste vara ett namn man minns

22

12

8

36

31

33

OMSLAGSBILD: PHOTOS.COM BILDBEARBETNING: EDUARDO MUTIS

VÄLKOMMEN

INNEHÅLL

ACCENT NR 2 2006

INGEN SKATTESÄNKNING PÅ ALKOHOL 4

ALKOHOL TRIGGAR VÅLD MER ÄN NARKOTIKA 6

DROGPROJEKT LYFTE SOLBERGASKOLAN 8

ALKOHOLINDUSTRIN SKRÄMS AV TOBAKENS ÖDE 12

FRIHETENS GRÄNS INTE LIKA FÖR ALLA 20

BRIDGE – FÖR BÅDE HJÄRTA OCH HJÄRNA 22

NBV SATSAR PÅ FOLKHÄLSAN 26

DU ÄR VAD DU HETER 28

NORÉN OCH JELINEK PÅ RIKSTEATERN 33

OTILIA 100, MEDLEM I 81 ÅR 36

BASEL VÄRD FÖR IOGT- OCH EGTYF-KONGRESSER 40

FASTA AVDELNINGAR

NYHETER 4

HÄLSA 26

RECENSIONER 32

HALLÄ DÄR 33

KRÖNIKA 34

KRYSS 35

DEBATT 48

LEDARE 50

NÄSTA NUMMER 51

Vem är David och vem är Goliat?

När nykterhetsrörelsen talar om kampen mot alkoholindustrin i världen eller alkohollobbyn i Bryssel, ser man framför sig en stor och stark motståndare med nästan hur mycket resurser som helst för att slå ner en liten skara idealister, som bara har sitt engagemang att sätta emot. Efter att ha läst Lars Åke Augustssons reportage om alkoholbranschens företrädare i Bryssel är jag inte längre lika säker på vem som är David och vem som är Goliat i den kampen. Av intervjuerna framgår att branschorganisationerna förvisso är starka men också att deras ledande företrädare är rädda, kanske inte för nykterhetsrörelsen som sådan men för de krafter de kan få med sig i kraven på att EU ska stå upp för folkhälsan. De är livrädda för att drabbas av samma öde som tobaksindustrin. Och även om kampen mot alkohol av många skäl är svårare att vinna än kampen mot tobak, har de nog anledning att vara rädda. I en debattartikel längre fram i tidningen beskriver EU-parlamentarikern Anna Hedh det ökade intresset inom unionen för folkhälsa och för restriktioner inom alkoholområdet. Hennes slutsats är att det visst går att påverka EU. Vilket i sin tur leder mig till slutsatsen att det kan vara farligt att underskatta kraften hos engagerade medlemmar i små ideella organisationer. Några av dem möter du i den här tidningen. Bläddra, läs och hör gärna av dig med synpunkter! ■

"De är livrädda för att drabbas av samma öde som tobaksindustrin"

Eva Åhlström
chefredaktör

2/06 accent 3

Minister besviken över utebliven skattesänkning

Det blir ingen sänkning av spritskatten före valet.

Motståndet från samarbetspartierna, mp och v, är för stort, konstaterar finansminister Pär Nuder.

Folkhälsominister Morgan Johansson är besviken.

Beslutet att inte sänka spritskatten är ett bakslag för både folkhälsominister Morgan Johansson och statsminister Göran Persson.

De har bägge satsat hårt på att få igenom en sänkning av spritskatten, enligt de förslag partikamraten och utredaren Kent Härstedt lämnat.

Till nyhetsbyrån Drugnews beklagar folkhälsoministern att frågan skjuts upp:

– Samarbetspartierna vänstern och miljöpartiet stoppar huvudet i sanden. Problemen finns ju kvar med en stor illegal vidareförsäljning av införd alkohol, bland annat till ungdomar, säger Morgan Johansson och fortsätter:

– Även om Systembolaget

Det blir inget förslag om sänkt spritskatt i vårpropositionen meddelar finansminister Pär Nuder. Ministerkollegan Morgan Johansson är besviken. FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

ökat sin försäljning av öl och vin, så är bara var tredje flask sprit som dricks köpt på Systembolaget, säger Morgan Johansson.

Drickandet minskar

Svenskarnas drickande minskar nu för första gången på 15 år. Varje svensk konsumerade under 2005 i genomsnitt 10,3 liter ren alkohol – en minskning med två procent.

– Det är kanske naturligt med en mättnad, att konsumtionen stabiliserar sig, efter en så kraftig ökning i flera år.

Det måste ju börja plana ut någon gång, säger Björn Trolldal, alkoholforskare på Sorad, centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet till Svenska Dagbladet. I minskningen av konsumtionen ingår en minskad privatinförsel av alkohol – detta trots att spritskatten inte har sänkts.

Skeptisk minister

Folkhälsoministern tror inte helt på siffrorna:

– Visst är det glädjande om

det stämmer. Men det kan dels bero på resultat av förebyggande insatser, dels att folk köpte mer 2004 när införselkvoterna togs bort och att källarna blev fulla. Men vi får se vad som händer i sommar, då många brukar handla hela sin årskonsumtion i samband med utlandsresor, säger han.

V kritiserar regeringen

Vänsterpartiet välkomnar finansministerns besked att regeringen ger upp försöken att sänka spritskatten före valet. Samtidigt kritiserar v regeringen för att inte agera mer kraftfullt mot EUs liberala alkoholpolitik och för höjda minimiskatter i unionen. Man ställer sig även frågande till Morgan Johanssons uttalanden.

– Jag tycker det är märkligt att folkhälsominister Morgan Johansson beklagar att det inte blev någon sänkning av spritskatten. Detta när sambandet mellan sänkta skatteinivåer och försämrad folkhälsa är uppenbart.

– Alla som är insatta i frågan vet dessutom att en ökad alkoholkonsumtion leder till ökad våldsbrottslighet, säger Rolf Olsson (v), andre vice ordförande i riksdagens justitieutskott, i ett pressmeddelande. Han tycker att erfarenheterna från den finska spritskattesänkningen är förskräckande.

DRUGNEWS OCH
MÅRTEN GUDMUNDHS

Inget besked om nätalkohol från EU

Det kan dröja innan Sverige får besked från EU om rätten att beslagta privatimporterad alkohol via internet.

Det är olagligt att handla alkohol via t ex nätbutiker och sedan få alkoholen hemkörd om inte svensk skatt betalas. Just nu väntar Högsta domstolen på ett förhandsutlåtande från generaladvokaten i EG-domstolen. Samtidigt växer antalet nätbutiker.

Generaladvokaten i EG-domstolen skulle enligt planerna ha lämnat ett förhandsutlåtande i början av februari. Men så blev det inte. Något nytt datum fanns inte fastställt vid Accents pressläggning.

Enligt de regler som gäller i Sverige i dag måste man själva ta hem den alkohol man köpt i andra länder. Det är inte tillåtet att beställa till exempel via internet och sedan låta någon annan köra alkoholen över gränsen om inte svensk skatt betalas.

Ärendet som EG-domstolen

behandlar är ett mål där ett antal personer som beställt vin via postorder fått alkoholen beslagtagen av tullen.

Beslagen har överklagats ända upp i Högsta domstolen som bett EG-domstolen om ett förhandsutlåtande.

MÅRTEN GUDMUNDHS

”Som det nu är hålls frågan som gisslan av vänsterpartiet, miljöpartiet och kristdemokraterna”

ALKOHOLUTREDAREN KENT HÄRSTEDT ÄR KRITISK I HELSINGBORGS DAGBLAD TILL ATT REGERINGEN DRAR TILLBAKA FÖRSLAGET OM SÄNKT SPRITSKATT.

Statlig sprit gör miljardvinst

EKONOMI Vin & Sprit gör en vinst på 1,9 miljarder kronor före skatt. Nästan hela – 1,7 miljarder – kommer från bolaget som hanterar Absolut Vodka, V&S Absolut Spirits. Under 2005 tillverkade det stat-sägda bolaget 83 miljoner liter vodka, en ökning med nio procent under ett enda år. Bland de marknader som ökar mest finns Kina, Mexiko, Spanien, Tyskland, Storbritannien, Polen och Ryssland.

Få läkare vågar prata om alkoholvanor

VÅRD Hälften av tillfrågade allmänläkare drar sig för att fråga sina patienter om deras alkoholvanor. Men nästan alla tar upp rökning. Det framgår av en enkätundersökning gjord av Riskbruksprojektet inom Familje-medicinska institutet. 1 800 allmänläkare inom primärvården har svarat på frågor om kunskap, attityder och rutiner kring att förebygga alkoholmissbruk. I snitt uppgav hälften av läkarna att de inte genomgått någon utbildning om alkoholpreventiva åtgärder. Institutet har i uppgift från regeringen att genomföra ett projekt som syftar till att alkoholvanefrågor blir en naturlig del av vardagssjukvården.

Fler fast för rattfylla

BROTT 23 179 rattfyllerister rapporterades förra året. Det är nästan fem procent fler än året innan. Effektivare metoder hos polisen, men också allt fler onyktra på vägarna ligger bakom ökningen av antalet rattfyllerister som åker fast. Förra året gjorde polisen 1,8 miljoner utandningsprov på förare, skriver Svenska Dagbladet. Varje dag finns 15 000 rattfulla ute på vägarna, enligt Vägverket.

Behandling inte straff tycker utredning

RATTFYLLA En statlig rattfylleriutredning finner ingen anledning att höja straffskalan för trafiknykterhetsbrott som krävt dödsoffer. De flesta som åker dit för grovt rattfylleri har alkoholproblem, därför vill utredaren främst erbjudas behandling. Och även om fängelse utdöms bör personen placeras på särskild avdelning där man kan erbjuda programverksamhet för trafiknykterhetsbrott, rapporterar Drugnews

Skotska flickor super mest

KONSUMTION Inga tonårsflickor dricker mer än de brittiska. Nästan 40 procent av 15-åriga tjejer i Skottland uppger att de dricker sprit varje vecka. Siffran kan jämföras med en procent i Ryssland och sju procent i USA, skriver brittiska BBC. Undersökningen, som baseras på intervjuer gjorda av Världshälsoorganisationen WHO med 160 000 ungdomar, visar också att skotska tjejer också är tidigast ute med att dricka sig fulla. Första gången är de 13 år och fem månader, rapporterar Europanytt.

Alkohol triggar våld mer än narkotika

Kvinnor och andra närstående råkar mest illa ut

Risken för att begå våldsbrott ökar kraftigt när man dricker alkohol. Det visar en ny avhandling av forskare vid Karolinska Institutet som undersökt sambandet mellan alkohol och våld hos personer dömda för våldsbrott.

Ulrika Haggård-Grann är forskare vid Centrum för vårdprevention på Karolinska Institutet i Stockholm och utredande sönom på rättspsykiatriska avdelningen på Huddinge sjukhus. Hon ser i sin forskning ett klart samband mellan alkohol och våld.

FOTO: SAMUEL KARLSSON

– Alkohol är den socialt accepterade drogen i vårt land. Men när vi jämfört den med andra droger som inte är lika accepterade visar det sig att alkoholen är en av de mest våldsförkallande i vårt samhälle, säger forskaren Ulrika Haggård-Grann.

Av 133 personer som var dömda för grova våldsbrott hade 78 (58 procent) druckit alkohol under dygnet före brottet. En stor majoritet av de dömda var män med en psykiatrisk diagnos och de allra flesta våldshandlingar begicks mot personer som de kände. Risken att använda våld var mer än 13 gånger större om personen druckit alkohol dygnet före brottet. Siffrorna talar sitt tydliga språk. Alkohol ligger bakom mycket våld i vårt samhälle.

Ny forskningsmetod

Resultaten i undersökningen har forskarna fått fram genom en ny epidemiologisk metod. Den utarbetades ursprungligen för att ta reda på utlösande faktorer bakom hjärtinfarkt.

– Den här metoden grundar sig på en ganska omfattande intervjumall där varje individ jämförs med sig själv. Med det

”Det var stora skillnader mellan de olika drogerna. Resultaten tyder på att alkohol triggar våldshandlingar mest.”

ULRIKA HAGGÅRD-GRANN,
FORSKARE VID KAROLINSKA INSTITUTET.

här arbetssättet slipper vi många felkällor, och vi kan med större säkerhet peka på vad det var som utlöste våldshandlingen, säger Ulrika.

Under intervjuerna har forskarna till exempel frågat intervjupersonerna hur ofta de brukar dricka alkohol och när de senast var berusade före gärningstillfället.

Man har också undersökt om det funnits andra faktorer som kan ha orsakat våldshandlingen som personliga konflikter eller bruk av andra droger, som benzodiazepiner (lugnade medel), cannabis, amfetamin och antidepressiva medel.

– Det var stora skillnader mellan de

olika drogerna. Resultaten tyder på att alkohol triggar våldshandlingar mest av de undersökta drogerna. Den här avhandlingen ger ett ganska entydigt svar på att man borde jobba mer med preventiva insatser för att minska användningen av alkohol för personer med våldsamt beteende, fortsätter Ulrika.

Enbart alkohol räcker

Resultaten visar också att benzodiazepiner och antidepressiva medel i normala doser minskar risken för våldsamt beteende. Till skillnad från andra studier som gjorts i Sverige kunde man inte se att våldet ökade om alkoholen kombinerades med benzodiazepiner. Det har bland annat i media fått stort genomslag att rohypnol och alkohol skulle framkalla extrem våldsamhet, men det är inget som man har kunnat hitta stöd för i arbetet med den här avhandlingen.

– Jag är kritisk till att man tidigare framställt kombinationen alkohol och benzodiazepiner som orsaken till extrema våldshandlingar, utan att jämföra med de enskilda preparaten. Våra resultat visar tvärt om att benzodiazepinerna i normala doser har en lugnande effekt. Vi kan däremot med säkerhet påvisa att alkoholen är överrepresenterad i samband med våldshandlingar, säger Ulrika.

Kvinnor och närstående

Ofta är det de närstående som blivit misshandlade och mest utsatta var kvinnorna. Studien visade att 34 procent av våldshandlingarna var riktade mot en partner eller ex-partner. Bekanta drabbades i 24 procent av fallen och siffran för anhängiga var 20 procent.

FOTO: PHOTOS.COM

Studien visade att 34 procent av våldshandlingarna var riktade mot en partner eller ex-partner. Bekanta drabbades i 24 procent av fallen och siffran för anhängiga var 20 procent. Helt främmande personer utsattes för våld i 14 procent av fallen.

”Om de får vård istället för att skickas hem kanske vi kan undvika att anhängiga drabbas av våldshandlingar.”

ULRIKA HAGGÅRD-GRANN,
FORSKARE VID KAROLINSKA INSTITUTET.

man skickar hem dem igen med uppmaningen att de ska komma tillbaka när de sovit ruset av sig. Men jag tror att det är en felaktig inställning. Det är när de här männen är påverkade som behovet av hjälp är som störst. Om de kommer in och får vård istället för att skickas hem igen kanske vi kan undvika att anhängiga drabbas av våldshandlingar, säger hon.

Många av de dömda männen i undersökningen skyller ofta sina handlingar på alkoholen.

– De säger att de har dåligt ölsinne och att de aldrig skulle ha hamnat i svårigheter om det inte vore för alkoholen. De upplever att de blir aggressiva när de dricker. Ibland kan jag ifrågasätta deras ursäkter att allt beror på alkoholen. Vi måste sätta in skeendet i ett större sammanhang. Genom forskningen kan vi få fram tydliga svar om orsakerna bakom våldshandlingarna, säger Ulrika.

Mer forskning behövs

Studien omfattar 133 personer som är dömda för grova våldsbrott. Hur ser det ut när våldet inte resulterar i någon fällande dom eller kanske inte ens någon polisanmälan? Idag finns det inga bra svar på de frågorna.

– Jag hoppas att vi får möjlighet att utföra en ännu bredare studie med ännu bättre kvalitet. Men om det ska bli möjligt behövs det mer pengar till forskningen. Nu när vi har alkoholen som en accepterad drog i samhället och tillgängligheten ökar genom privatimport och sänkta alkoholskatter borde det också vara naturligt att ge mer resurser till att studera konsekvenserna av en ökad konsumtion, säger Ulrika Haggård-Grann. ■

Drogprojekt lyfte Solbergaskolan

På Solbergaskolan utanför Stockholm var det kris. Förtroendet för skolan var i botten hos både lärare och elever. När Skolverket gjorde en oannonserad inspektion fick skolan lägsta betyg. Ett drogförebyggande projekt påbörjades som sakta håller på att förändra skolan från förlorare till vinnare.

Solbergaskolan utanför Stockholm ligger lite avskilt med mycket grönska mitt i ett typiskt 50-talsområde med låga hyreshus. Skolan har strax under 500 elever från årskurs sex till nio.

Den dagen skolinspektionen kom på ett oannonserat besök var det fullt kaos i korridorer och klassrum med upprörda elever, sjuka lärare och bråk i skolledningen. Inspektionens rapport till Skolverket, som just nu inspekterar alla skolor i landet, innehöll många invändningar mot skolans arbete.

Skolledaren Maria Radway ser bekymrad ut när hon berättar om situationen på skolan som fick skolinspektionen att reagera.

– Under en period hade vi stora problem med snabba förändringar i såväl lärarkåren som skolledningen vilket gjorde att det var upprörda känslor hos alla; elever, lärare och föräldrar, berättar hon.

Rapporten var ett hårt slag för skolans personal.

– Vi var många som blev oerhört tagna och betryckta av inspektionens rapport. Men när man ser på det efteråt är det faktiskt det bästa som kunde ha hänt. För det var början till något helt nytt.

SKOLAN HADE I SAMMA VEVA tackat ja till att delta i *Trestadsprojektet*, ett drogförebyggande projekt med fyra hörnstenar:

1. Samarbete och dialog med föräldrarna.
2. Innehållsrik fritid.
3. Undervisning där man samtalar om alkohol och andra droger.
4. På varje skola arbeta med elevernas hälsa.

Projekt har utformats utifrån en rapport om alkoholförebyggande verksamhet i skolorna som Folkhälsoinstitutet lämnade till regeringen 2002.

Detta ledde till att bland andra *Mobilisering mot narkotika*, regeringens satsning i kampen mot narkotika, gav anslag till att genomföra pilotprojekt på några skolor i Malmö, Göteborg och Stockholm.

I Trestadsprojektet har alla skolor haft möjlighet att forma projektet som de själva vill. En del kan vara att få lärarna att fundera kring sin egen roll. En annan del kan vara att införa ämnen på schemat

Idag trivs eleverna i Solbergaskolan och är stolta över sin skola.

som ger tillfälle till att få igång en diskussion eller ett möte kring svåra frågor som gruppträck och samlevnad.

– Trestadsprojektet blev en möjlighet för oss att jobba med skolans utveckling. Vi startade med en massiv fortbildningssatsning för personalen. Satte nya ämnen som livskunskap och dans på schemat. Dessutom jobbade vi mycket med forumspel och

”Vi var många som blev oerhört tagna och betryckta av inspektionens rapport. Men när man ser på det efteråt är det faktiskt det bästa som kunde ha hänt. För det var början till något helt nytt.”

SKOLLEDAREN MARIA RADWAY PÅ SOLBERGASKOLAN.

andra samtalsmetoder. Till slut tyckte lärarna att det nästan blev för mycket, säger MariaRadway.

I STOCKHOLMS STAD SAMORDNAS Trestadsprojektet av Precens, en enhet som ligger under kommunens socialförvaltning och som arbetar med preventionsfrågor.

Magnus Waller är en av projektledarna och har själv många års erfarenhet av läraryrket.

– En del lärare kan uppleva stor oro för de barn som inte har det så bra i skolan och i hemmet, säger han och fortsätter:

– Det är så lätt att tro att man ska försöka kompensera barnets ”dåliga” föräldrar. Det är nog av ren välvilja man vill bidra med något som inte finns hemma, men det blir lätt fel. I stället borde man vara ett komplement. Alla föräldrar älskar sina barn och vill dem väl, även om de har egna problem. Om jag som lärare också ger något eget, så kan det bara bli mer av allting, säger han.

En av de viktigaste delarna i Trestadsprojektet är att skolorna jobbar mycket med att möta föräldrarna och fördjupa dialogen med dem. Något som inte är enbart enkelt.

– Lärare upplever ibland att de gör uppoffringar, men egentligen har de allt att vinna på att möta föräldrarna och få deras mandat att ta hand om barnen i skolan. Lärarna får rejält med "power" om de kommer överens med föräldrarna om vad man gör i skolan, säger Magnus Waller.

Men han menar att det inte bara är lärarna som ska gå föräldrarna till mötes. Det gäller att skapa ett ömsesidigt förhållande, där också föräldrarna är med och "hejar" på skolan.

FAKTA/ TRESTADS- PROJEKTET

■ 2002 fick Folkhälsoinstitutet i regeringsuppdrag att analysera vilka insatser som kan stärka det alkohol-skadeförebyggande arbetet i skolan. De kom fram till fyra områden som väsentliga för det preventiva arbetet:

1. Samarbete och dialog med skola och föräldrar.
2. Innehållsrik och strukturerad fritid.
3. Samtalsbaserad undervisning om alkohol och andra droger som en del av socialt och emotionellt lärande.
4. Elevhälsan och den pedagogiska verksamheten i samarbete.

2003 startade Trestadsprojektet, ett pilotprojekt där några skolor i Stockholm, Malmö och Göteborg har haft möjligheten att prova drogförebyggande arbete utifrån rapporten.

Förutom skolan har ytterligare tre projektområden definierats inom Trestadssatsningen:

1. Krog- och riskmiljöer, samt stöd till unga i riskzonen.
2. Stöd- och behandlingsinsatser för unga missbrukare.
3. Vård- och stödinsatser för etablerade missbrukare.

Elever och lärare har jobbat hårt med att utveckla Solbergaskolan och tvätta bort krisstämpeln.

– Det gäller att föräldrarna är lojala mot skolan. Om de misstror skolan, överförs det på barnen, säger Magnus Waller.

ÄVEN PÅ SOLBERGASKOLAN HAR lärarna jobbat med att möta föräldrarna och det har inneburit att de varit tvungna att fundera kring sin lärarroll.

– Många av våra lärare är mycket kompetenta, men vi har inte haft en serviceinriktad kultur på skolan, och för många var det en helt ny bit att möta föräldrar, säger Maria Radway.

Men att verkligen förändra sin roll och sitt sätt att arbeta kräver mycket och det kan vara svårt för en del att ta till sig det nya sättet att tänka.

– All förändring måste börja i hjärtat, säger Maria och lägger handen över bröstet när hon fortsätter:

– Det finns en gammal traditionell lärarroll, och en invändning som jag mött är att "vi vill inte ersätta socialtjänsten". Men idag är skolan mycket mer utsatt för konkurrens. Om man inte tycker om en skola, kan man välja en annan, så därför tror jag att man måste jobba på ett bredare plan. Och när vi jobbade vidare var många lärare helt fantastiska. Bland annat ordnade vi ett disko för eleverna och alla lärare ställde upp och var här den kvällen. Det blev oerhört uppskattat av eleverna.

Nu arbetar skolan sakta men säkert vidare med de fyra hörnstenarna. Dels har de tagit fram en dropolicy, dels har de jobbat med att få bättre fungerande hälsosamtal hos skolsyster. Varje månad får också lärarnas arbetslag handledning om sitt eget förhållningssätt till yrkesrollen.

– Det är viktigt att diskutera förhållningssätt och bemötande och att få varje lärare att verkligen fun-

Magnus Waller är en av projektledarna för Trestadsprojektet.

dera kring frågor som "vill jag verkligen vara lärare?". Vi försöker också se på vilka olikheter som finns i varje arbetslag och på vilket sätt det stärker gruppen, säger Maria Radway.

DET FINNS TRE HÖGSTADIESKOLOR i stadsdelen Älvsjö, där Solbergaskolan ligger. Området är i stort sett ett välmående medelklassområde med många familjer som bor i villor. Men även här finns det sociala problem.

– Vi har många missbrukarbarn på skolan, framför allt barn till svenska missbrukare. I det annars så rika och välmående Älvsjö, har vår skola hela tiden legat längst ned i alla mätningar när det gäller betyg, trivsel med mera. Men nu håller det på att vända, säger Maria Radway.

Hon berättar att ett viktigt arbete för Solbergaskolan är att få eleverna att trivas i skolan.

– Tycker eleverna om sin skola förstör de den inte. Är man arg på skolan kan det vara självklart att man också vill förstöra den. Men nu tycker jag att det finns en ny stolthet här som jag inte sett förut.

Att både personal och elever tyckte bättre om sin skola upptäckte också skolinspektionen när den gjorde ett nytt besök på Solbergaskolan.

– Skolverket tyckte att vår situation hade varit så alarmerande att de gjorde en uppföljning av den första inspektionen, men den här gången fann de att attityden till skolan var helt förändrad, hos alla, och det var ju skönt, säger Maria Radway. ■

Fotnot:

Text och bild har tidigare varit publicerade i rapporten "Dialog – om konsten att förebygga" utgiven av Stockholm Stad 2005.

Maria Radway har slutat sin tjänst som skolledare på Solbergaskolan.

Hyr sommarbus

Här presenteras bl a några av IOGT-NTO-rörelsens sommarhus som du som medlem kan hyra.
– Nyktra medlemmar i "nyktra" hus.

Semestra i Jämtland

Hyr stuga eller bo på hotell, från 100:- per dygn. Sällsjögården är vackert belägen nära fjäll och fiskevatten.

Kom ihåg att ni kan bo här under VM-veckorna i Åre 2007

Sällsjögården

830 04 Mörsil, tel 0647-66 20 09, fax 0647-66 20 08

Hyr vårt hus i sommar!

Huset har 4 rum o kök och är fullt modernt med 4 bäddar. Beläget 13 km från Faluns centrum. Närmaste badsjö finns inom 10 min med bil. Många av Dalarnas sevärdheter finns inom bekvämt bilavstånd.

Tid för uthyrning: 10 juni – 19 augusti 2006.

Hyra 7 500:-/månad samt gräsklippning 2 ggr/månad

Tel. 023-77 10 54, mobiler 070-234 45 83 och 070-732 42 73

Stuga på vacker ö mitt i Småland

Mitt i glasriket, möbelriket och hästriket. 75 min. till Öland, Halmstad

Sekelskifttestorp 6 km utanför Växjö för 4 personer uthyres. 2 rum och kök med öppen eld, TV, veranda i söderläge, bad, fiske. Egen roddbåt och 600 m till land. Modernt dass, dusch, vedbastu i annex. 350 kr per dygn – mer info: www.iogt.info/Storon/Storon.htm. Bokning: Helen 0470-65972, UNF 38 VÄXJÖ.

SEMESTRA

i hjärtat av
Värmland

I naturskön kulturmiljö, mitt i sagornas och dikens, konstens och musikens landskap! Boende i olika former, även vandrarhem och tält för enskilda, familjer, grupper och större läger. Kontakta oss för mer info.

Tel 0552-302 39 Fax 0552-300 03

E-post ransberg@nsf.scout.se www.nsf.scout.se/ransberg

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

Helårsöppen
anläggning med
milsvid utsikt
över Siljan

STUGOR • RUM • CAMPING

Hyr per dygn, kortvecka eller vecka
Vecka 17–23 samt 41–47 har vi förmånspriser
Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

IOGT-NTOs FJÄLLSTUGA Grövelfjällen, Dalarna

Populär
året om!

Rum från
100–130 kr/dygn.
Info/bokning: distr.-
exp. 0243-851 05

Semestra vid Siljan

Mysig, nyrustad timmerstuga med ogenerat läge vid Siljans strand, 3 km norr om Leksands centrum.

Storstuga med öppen spis och 4 bäddar, varav 2 i våningssäng. Kök med elspis och kyl, wc-dusch, egen badstrand. Rök-, drog- och djurfritt. Uthyres veckovis.

Välkommen att ringa Kikki 0247-100 04, 073-696 79 85 för info och bokning.

Byggnadsföreningen Svea i Leksand

Välkommen året runt
till en genuin fjällgård
i jämtlandsfjällen.

En fjällgård för alla
– grupper, familjer
och enskilda gäster.

Ett alkoholfritt boende vid fjällets fot. Leder och spår börjar vid knuten. Helpension vid temaveckor och gruppbokningar, i övrigt självhushåll. Vandrarhemspriser • Offert till grupper

Vackerlidsvägen 9, 830 19 Storlien • Tel 0647-70058. Fax 0647-70321
fjallgard-storlien@telia.com • www.fjalligarden-storlien.com

Starka men rädda

Alkoholindustrin skräms
av tobakens öde och den
svenska alkoholpolitiken

Alkoholkonsumtionen sjunker i Europa, och producenterna känner sig hotade. Skrämda av tobaksindustrins öde försöker de nu framhålla alkoholens hälsosamma effekter och propagera för "ansvarsfullt drickande". Accent har träffat alkoholbranschens företrädare i Bryssel.

Reklam blandas med råd från alkoholindustrin.

Jag vandrar mellan EU-kvarterens imponerande byggnader och tänker mest på hur trängda alkoholindustrins representanter verkar. Alkoholbranschen är trängd, därför att konsumtionen per capita i Europa har sjunkit från väl över tio liter i mitten av 1980-talet till väl under nio liter i dag. Ölkonsumtionen är den enda som håller ställningarna.

Från USA driver det också in stora orosmoln. Nämligen rökmoln. Inget skrämmar alkoholindustrin så mycket som tobaksindustrins öde. I USA har cigarettkonsumtionen per capita halverats mellan 1975 och 2000, i allt fler länder i västvärlden förbjuds rökning på allt fler ställen, tobaksindustrin är invecklad i otaliga rättprocesser – ett av de största företagen, *British-American Tobacco*, var enbart i USA inblandat i över 4 400 rättegångar i slutet av 2001.

Snart känner jag EU-kvarteren nästan lika väl som de argument och exempel som alkoholindustrins representanter brukar använda. Från att rattfylleri inte bekämpas med promillehalter utan med polisinsatser till det mest pinsamma att "förbjuden frukt smakar bäst".

LÄTT ÄR ATT KONSTATERA hur man vinklar fakta, som när *Brewers of Europe* sprider myter om alkoholhandeln i Sverige. Eller när Helmut Wagner, generalsekreterare för *Amsterdamgruppen*, hänvisar till *ESPAD* (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) för att styrka att svenska ungdomar berusningsdricker mera än ungdomar i Frankrike, och inte nämner att *ESPAD* visar att ungdomar berusningsdricker allra mest i Danmark, Irland och Storbritannien, länder där alkohol är mera lättillgänglig än hos oss.

Å ena sidan säger man att vår traditionellt restriktiva alkoholpolitik leder till att vi berusningsdricker mer än i Sydeuropa. Å andra sidan verkar det som om det berusningsdrickande vi har i Sverige eller Storbritannien håller på att sprida sig i Sydeuropa. Något som erkänns både av Helmut Wagner och i skriften *Social and Cultural Aspects of Drinking* (utgiven av *Social Issues Research Centre*, en tankesmedja sponsrad av brittiska alkoholintressen):

"Den nuvarande trend som väcker oro tycks vara att man antar 'ambivalenta', problematiska dryckesvanor och synsätt i tidigare 'integrerade', icke-problematiska dryckeskulturer. Mest slående exemplet är Spanien [---] men tidiga tecken har också observerats i Frankrike [---] och Italien."

Vi ska alltså dricka som man gör i Sydeuropa, fast man inte gör det längre där.

HOS BRYGGARINDUSTRINS samarbetsorgan *Brewers of Europe* (BE) träffar jag generalsekreteraren Rodolphe de Looz-Corswarem och Pierre-Olivier Bergeron som leder avdelningen *Beer & Society*.

De berättar att en tredjedel av allt öl i Europa produceras i Tyskland. Storbritannien är nummer två och Spanien nummer tre. Men i ett land som Belgien, till exempel, finns flera bryggerier än i Spanien eller Italien eller Frankrike.

– Storföretagen står för 50-60 procent av produktionen. Men det finns mer än 2 000 bryggerier, och nästan hälften av medlemmarna är små bryggerier. De spelar en mycket viktig roll vad gäller lobbying för våra intressen, och innovationsmöjligheterna och flexibiliteten är större hos en liten bryggare än en stor. Vår vice ordförande, Ulf Spendrup, kommer från ett av dessa familjeägda företag.

De viktigaste målgrupperna för *Brewers of Europe* här i Bryssel är EU-kommissionen, Europaparlamentet och Europeiska unionens råd.

– Vår första uppgift är att motarbeta alkoholmissbruk. Nummer två är frågan om beskattning – viktigt att framhålla när intervjuaren kommer från Norden! De stora skillnaderna i skattesatser inom Europa för med sig fusk och förvridna konkurrensvillkor.

Jag citerar BEs dokument Att göra de nordiska högskatteländerna till en del av den inre marknaden från 2004: "Regeringar bör inte använda punktskatter på öl, vin och sprit för att uppnå sina hälsomål."

Skulle det vara fel om exempelvis Sveriges regering tog fasta på folkhälsosynpunkter i sin skattepolitik?

– Den svenska modellen behöver inte vara den enda rätta. Franska och italienska regeringar är också mycket intresserade av folkhälsa. När EU gjorde en översikt år 2004 var det endast den svenska regeringen som motiverade sina höga skatter med hälsoskäl.

I samma dokument beskrivs Systembolaget som "ett statligt monopol som kontrollerar försäljningen av alkoholhaltiga drycker till kunderna". Det stämmer inte. Har jag bara pengar kan jag köpa så mycket sprit, vin och öl jag vill.

Men hur ser BE på hela den svenska alkoholpolitik där Systembolaget är en del?

– Det hävdas av en del att tillgänglighet är en viktig faktor ur folkhälsosynpunkt. Men vi är inte säkra på att minskad tillgänglighet medför mindre skadliga dryckesvanor. Och just dryckesvanorna är bekymret i många europeiska länder, bland dem Sverige. En genomsnittlig italiensk man har inte samma inställning till alkohol som en finne. Detta återspeglas också i de olika företagens marknadsföring – samma märke kan presenteras på olika sätt för italienska respektive irländska konsumenter.

I DOKUMENT FRÅN BE, *Amsterdamgruppen* och andra av alkoholindustrins organisationer talas om "ansvarsfull" eller "måttlig" konsumtion. Men vem bestämmer vad som är måttligt?

– Vi brukar använda de riktlinjer som brittiska myndigheter har utfärdat. Om man definierar en enhet som 8 gram ren alkohol, så bör en man inte dricka mera än vad som motsvarar två, tre och upp till fyra enheter per dag. En kvinna bör inte dricka mera än motsvarande två, maximalt tre enheter per dag.

– Men det finns ingen konsensus bland forskare om vad som är måttlig konsumtion. Och i en del länder finns överhuvudtaget inga riktlinjer, filosofin där är att det handlar om personligt ansvar. Om

”En enda cigarett är inte bra för dig. Men ett glas konjak per månad är ingen risk.”

JAMIE FORTESCUE, GENERALDIREKTÖR, CEPS, SPRITLEVERANTÖRERNAS SAMARBETSORGAN.

Sprittillverkarna är oroadе för att hälsovarningar på till exempel alkoholannonser och beskattning enligt den svenska modellen ska slå igenom i hela EU.

du har grundläggande kunskaper och livserfarenhet, har du förmodligen också en uppfattning om vad som är en rimlig nivå och vad som inte är det.

Behövs överhuvudtaget någon lagstiftning, eller kan frågorna regleras av alkoholindustrin själv?

– I somliga länder är självreglering en del av kulturen, i andra länder är det inte så. Det finns sådant som detaljhandeln måste ta ansvar för, till exempel se till att alkohol inte säljs till minderåriga, men självreglering handlar mestadels om kommunikationsfrågor, det behövs regler för annonsering och en dialog med konsumentorganisationerna.

– Skatter, tillståndsgivning och trafik kräver dock lagstiftning – och att de stiftade lagarna upprätthålls.

Vad oroar er i framtiden?

– Om bryggerierna skulle behandlas på samma sätt som tobaksindustrin. Om öl skulle ses som en undantagsvara, nästan en illegal drog. Om all reklam skulle undertryckas, som i Frankrike och Sverige. För vi är en livsmedelsindustri som existerat i hundratals år, med många traditioner, djupt förankrad i hela jordbruksnäringen! Att våra medlemsföretag ska få föra ut vad som utmärker just deras öl är en av våra viktigaste frågor.

HOS SPRITTILLVERKARNAS samarbetsorgan *CEPS* träffar jag generaldirektören Jamie Fortescue. Han tycker att Europa borde känna stolthet över att vi gör de bästa spritsorterna i världen, och att de exporteras och avnjuts överallt.

– Att sprit utgör den främsta livsmedelsexporten från Europa är ett grundläggande faktum som ibland kommer bort i hälsodebatten. Men för det mesta ser EUs olika organ positivt på våra bidrag till handelsbalansen och till jordbruket inom EU.

CEPS har ännu så länge inga egna etiska regler, utan följer riktlinjer som antagits av Amsterdamgruppen, som finansieras av den europeiska alkoholindustrin och är dess gemensamma talesman i samhälls- och hälsofrågor. Jamie Fortescue understryker också den grundläggande skillnaden mellan de produkter han representerar och tobaken:

– En enda cigarett är inte bra för dig. Men – om du inte har speciella hälsoproblem – ett glas konjak per månad är ingen risk. Det skulle oroа oss om hälsovarningar på annonser om alkoholprodukter, som ni har i Sverige, skulle bli regel i hela EU. Och om den svenska synen på beskattning skulle slå igenom i hela EU.

HELMUT WAGNER ÄR generalsekreterare för *Amsterdamgruppen*, TAG, som är en så kallad social aspects organisation för alkoholindustrin.

TAG är ingen försäljningsorganisation; dess ärende är att föra ut industrins syn på alkoholens

Glädje, gemenskap och personlig lycka är alkoholindustrins budskap, baksidan, alkoholens negativa effekter handlar enligt den om personliga val.

sociala aspekter. Sådana organisationer finns i många av Europas länder, mest känd är förmodligen den brittiska *Portmangruppen*, med många kontakter både med politiker och forskare. Ännu finns inget liknande i Sverige, även om *Sprit- och Vinleverantörernas förening* har gjort ansatser i denna riktning med sin website *Drinkwise*, dessutom informerar ju Systembolaget om alkohol och hälsa.

– TAG sysslar inte med skatter eller etiketter, inte med det positiva med att ta en öl eller att provsmaka vin under Italiens sol. Vi ser på frågorna utifrån en social synvinkel, ett folkhälsoperspektiv.

TAG är enligt min mening den viktigaste representanten för den europeiska alkoholindustrin. Inte bara som samarbetsorgan för Europas nationella social aspects organisations, inte bara att den också gör ett omfattande opinionsarbete på egen hand, utan framförallt att den är det ansikte som producenterna av sprit, vin och öl helst vill visa upp, ju mera påträngande frågorna om alkohol och hälsa kommer att bli.

– Även om vi finansieras av alkoholindustrin kan

”Om öl skulle ses nästan som en illegal drog.”

VAD RODOLPHE DE LOOZ-CORSWAREM, GENERALSEKRETERARE FÖR BREWERS OF EUROPE (BE) ÄR RÄDD FÖR.

man komma till andra ståndpunkter än sina medlemmar. Jag kan med stöd av våra etiska regler tala om för ett medlemsföretag om någon annonskampanj inte rimmar med reglerna. Nyligen såg jag i Spanien en annons, visserligen godkänd av den myndighet som granskar marknadsföring av alkohol, men jag tyckte den ändå kunde tolkas som att alkohol ökar ens chanser till sexuella framgångar. Jag framförde mina synpunkter till företaget som absolut skulle ta dem i beaktande.

MEN HUR MAN SER TAG beror förmodligen på hur kritisk man är emot branschen som sådan. Helmut Wagner ger ett praktiskt exempel på hur man arbetar. EU-kommissionen presenterade nyligen ett utkast till alkoholstrategi.

– Vi lade fram ett dokument som värderade utkastet ur vetenskaplig synvinkel, granskade sådant som priselasticitet, betydelsen av information, jämförde totalkonsumtionsteorin och skadegränsningsmodellen. Dokumentet gick till branschorganisationerna, för egna kommentarer, men också till EU-kommissionen, vissa parlamentsledamö- ►

Så här vill alkoholindustrin att arbetet mot alkoholmissbruk ska bedrivas. Med kampanjer och information.

ter och permanenta EU-representationer, till organisationer i distributionsledet och samarbetspartner som annonsbyråer.

– Eftersom vi sysslar mycket med information riktad till unga måste vi ha sådana kontakter själva. Vi för samtal med en organisation som representerar gymnasister från 16-19 år och försöker engagera föräldraorganisationer i vårt arbete.

TAG tror inte på den totalkonsumtionsmodell som har varit vägledande för alkoholpolitiken i de flesta nordiska länder.

– Alkoholstrategier måste anpassas till omgivningen. ESPAD-undersökningen, som forskar i europeiska ungdomars dryckesvanor, visar att konsumtionen i Sverige är lägre än till exempel i Tyskland och Frankrike. Men ser man på dryckes-
mönster, som hur ofta man har varit berusad under de senaste 30 dagarna, så är den siffran betydligt högre för Sverige än för exempelvis Frankrike och Spanien. Antagandet att en minskad totalkonsumtion leder till mindre fylleri stämmer inte, menar vi, utan det är minst lika viktigt att diskutera hur man dricker som hur mycket man dricker. Eftersom man konsumerar mindre skadligt i Sydeuropa, borde vi förmodligen överväga hur vi kan exportera detta

”För alkoholindustrin är det bättre med 500 miljoner måttliga konsumenter än 50 miljoner som ställer till bråk.”

HELMUT WAGNER,
GENERALSEKRETERARE FÖR
AMSTERDAMGRUPPEN, TAG,

sätt att dricka till länder som Sverige, Finland, Storbritannien och Irland.

Förefaller det inte bakvänt om vi i Norden skulle försöka att importera en annan dryckeskultur? Varför inte handla utifrån de metoder som hittills fungerat i vårt land?

– Man kan ifrågasätta hur framgångsrika metoderna varit. Fakta visar att skadliga konsumtionsmönster oftare förekommer i länder som Sverige. Men ärligt talat passar inte den svenska modellen överallt i Europa. Även om totalkonsumtionsteorin tycks vara vägledande för vissa ställningstaganden från WHO och EU-kommissionen, menar vi att den inte är vetenskapligt underbyggd, säger Helmut Wagner.

MEN, TJATAR JAG, skulle alkoholindustrin någonsin kunna verka för att få ner konsumtionen ?

– Jag tror det, för alkoholindustrin är bättre med fem eller 50, eller 500 miljoner ansvariga, måttliga konsumenter, än 50 miljoner som ställer till bråk. Det ligger i branschens intresse att produkten konsumeras på sätt som inte skadar individen eller branschens anseende.

Vad betyder begreppet ”responsible drinking”,

Jeffrey Wigand var den som fällde tobaksindustrin i USA. Hans historia skildras i filmen ”Insider”.

ansvarsfull alkoholkonsumtion? Vad bör lagstiftas om och vad kan branschen själv reglera?

– I alla Europas länder finns lagar som bestämmer vid vilken ålder det är tillåtet att köpa alkohol, beskattning och tillståndsgivning för lokaler där man kan köpa alkohol. De är inget problem för oss. Men vi vill inte ha allt flera och allt mera detaljerade lagar, som Loi Evin, vilken innebär förbud mot alkoholreklam i Frankrike. Till och med alkoholindustrins kritiker i ANPA, Association Nationale de Prévention de l' Alcoolisme, Nationalförbundet för att förebygga alkoholism, erkänner att man inte kan mäta den verkliga effekten av denna lag. Det viktiga är om en lag efterlevs.

Vad oroar er mest, Helmut Wagner?

– Allas vårt stora bekymmer nuförtiden är ungdomar och alkohol. Vi måste alla ta vårt ansvar, och annonsering spelar en viktig roll. Det finns nya produkter som vi måste ägna större uppmärksamhet än den vi ägnar till exempel rödvin eller öl.

– Man kan också fråga sig om det pågår en 'harmonisering' av dryckesmönstren i Europa, så att samma slags ansvarslösa supande som finns i London också börjar märkas i Thessaloniki. Det finns tecken på detta, och vi måste titta noga på om detta verkligen är tendensen. Men låt oss inte alltför lättvindigt avfärda vad informationskampanjer kan ha för verkan. Om bara helnykterhet räknas, så uppnår inte många kampanjer det målet. Men är syftet att minska skadorna med ansvarslös konsumtion kan man få folk att dricka mindre, minska risken för aggression, för personskada eller rattfylleri.

Han berättar att alla i Belgien vet vad som menas med att vara en Bob eller Bobine; nämligen den som ska köra de andra hem efter krogen. Han berättar om annonser som visar någon som dricker mineralvatten medan andra dricker vin eller öl, med syftet att få människor att känna att man är fri att dricka eller avstå.

– Vårt budskap är: "Nio av tio dricker ansvars-

FAKTA / ABC I BRYSEL

Amsterdamgruppen, TAG, bildades i Amsterdam 1990 men finns nu i Bryssel. Det är inte en försäljningsorganisation utan en ”social aspects group” som ska föra ut industrins syn på alkoholens sociala aspekter. TAG finansieras av multinationella alkoholproducenter som Allied Domecq, Bacardi-Martini, Brown-Forman, Diageo, Groupe Pernod Richard, Heineken, Inbev, Moët Hennessey, Rémy Cointreau. 2005 gick Vin&Sprit med i gruppen som dess tionde medlem - och den enda statligt ägda.

Brewers of Europe, BE, är en federation av bryggarnas branschorganisationer i 21 länder i Europa, inklusive några länder som inte är med i EU - Norge, Schweiz och Turkiet.

Confédération Européenne des Producteurs de Spiritueux, CEPS, är sprittillverkarnas europeiska sammanlutning. Den består av 38 nationella organisationer, som representerar spritindustrin i 25 länder, samt de nio största enskilda spritproducenterna i Europa, bland dem svenska Vin&Sprit.

fullt, så det borde också du göra." För folk kommer att dricka alkohol också i framtiden. Man måste upplysa om vad som är rätt sätt och vad som är fel. Men att göra produkten mindre tillgänglig ger den lockelsen hos den förbjudna frukten.

PÅ BRYSSELS GATOR pågår en reklamkampanj för det inhemska ölmärket Rodenbach. Här är frihetskämpen Jeanne d' Arc på bålet, men trots repen hon är bunden med lyckas hon hålla fram ett glas med öl. Att tänka bort ölen från detta land, med 415 olika ölsorter och minst 115 bryggerier, låter sig lika lite göras som att tänka bort alkoholen från Europa.

Vad göra? I hela västvärlden talar branschintressena dels om alkoholens hälsosamma effekter, dels om att det är den minoritet som missbrukar alkohol det är fel på och inte produkten i sig (i linje med det råd som tobaksjätten Philip Morris fick från sina advokater: "Se till att rättgångsförhandlingarna fokuseras på den kändes personliga val och ansvar och inte på industrins handlingssätt.")

Men det känns defensivt.

Mer positivt är då att ta sitt sociala ansvar. Ibland tar man det på allvar. *Portmangruppen*, sponsrad av den brittiska alkoholindustrin, gick i september 2005 gick ut med en mycket uppmärksam rapport som visade att 36 procent av 1 000 tillfrågade unga kvinnor hade blivit utsatta för sexuella övergrepp när de var berusade, 34 procent hade haft oplanerade eller oskyddade samlag, 63 procent hade sjukskrivit sig efter en festkväll.

Ibland är det bara en förändring för den marknadsföring som Rodenbach bedriver med sina halvnakna kvinnor med ölglaset i näven. När jag vandrar Chaussée Wavre från EU-kvarteren läser jag längst ner på en av de väldiga affischerna en några centimeter hög text på flamländska och franska: *Bier met liefde grebrouwen drink je met verstand. Une biere brassée avec savoir se déguste avec sagesse*. Ett öl bryggt med kunskaper bör drickas med klokhet. ■

Alkohol är livsmedel, inte en drog, är alkoholindustrins linje.

Frihetens gräns är inte lika för alla

Lars Åke Augustsson ifrågasätter både frihet och förbud

Alkohol är ingen vanlig vara, det inser allt fler. Men var går gränsen mellan frihet och kontroll? Det försöker Lars Åke Augustsson reda ut i sin nya bok "Full frihet".

Intervjuerna med företrädare för alkoholindustrin i Bryssel på föregående sidor är hämtade ur ett kapitel i Lars Åke Augustssons bok *Full frihet*, som kommer ut i mitten av april på Leopard förlag. Idén att skriva en reportagebok om alkohol har växt fram under lång tid, berättar författaren.

– Efter boken om dödsstraff (Nära döden, 2003) hade jag mycket tankar om kontrollsamhället och samlade material om det. Jag vände och vred på frågorna. Det är ett så gigantiskt område, att det är svårt att hitta fokus.

Samtidigt tyckte han att någon borde skriva en aktuell bok om alkohol – och insåg så småningom att denne någon nog var han själv.

Var går gränsen

– Jag är nykterist, och jag är konstnär/författare, förklarar han. Jag är skeptisk till kontroll och har en olöst motsättning i mig själv mellan kontroll och frihet. Var går gränsen?

– Jag började fundera på alkohol och frihet. På vad som ger mest frihet. Och jag kom fram till att jag varken vill ha full frihet eller förbud. Båda delarna kostar för mycket.

Han bestämde sig för att samla in så många olika röster som möjligt om alko-

Alkoholreklamens budskap är nästan alltid att alkoholen ökar den personliga friheten i ökad gemenskap eller framgång. Den frihet som begränsas av alkoholen framhålls aldrig.

"Alkoholintressenterna har abonnerat på begreppet frihet.

Men för mig betyder det alkoholfrihet.

Frihet kan inte vara något så futtigt som att kunna supa sig full så ofta som möjligt!"

LARS ÅKE AUGUSTSSON

hol och frihet. Han har intervjuat makt-havare, forskare, medlemmar i nykterhetsrörelsen och många andra – i Sundsvall, i Stockholm i Bryssel.

– Alla har fått tala till punkt, säger Lars Åke Augustsson. Det är viktigt för mig att alla ska ha frihet att yttra sig.

I många år – minst sedan 80-talet, tror

han – har frihet när det gäller alkohol betytt fri införsel och tax free.

– Alkoholintressenterna har abonnerat på begreppet frihet. Men för mig betyder det alkoholfrihet. Frihet kan inte vara något så futtigt som att kunna supa sig full så ofta som möjligt!

Vad kostar friheten?

I försöken att hitta den optimala friheten har han kommit in på en rad gränsfrågor, samtidigt som han diskuterar den nya situationen i Sverige efter EU-inträdet, med praktiskt taget fri införsel och den högsta alkoholkonsumtionen på 100 år.

– Man kan låtsas att det inte gör någon skillnad, men alla vet att det får genomslag i folkhälsan. Frågan blir då: Vad kostar friheten i förhållande till det man annars måste avstå ifrån?

Lars Åke Augustsson betonar att boken inte ska läsas som "varningsord mot dryckenskap".

– Jag har aldrig dolt var jag står, men jag har inte drivit någon nykterhetspropaganda. Jag vill inte vara förutsägbar. Jag tror till exempel inte att svensk alkoholpolitik står och faller med Systembolaget, och jag tror att det i längden är lönlöst att kämpa mot Internet-handel.

– För mig är det viktigare att problematisera, att visa att vi nykterister står för frihet – friheten att slippa stryk en lördagskväll, friheten för kvinnor att kunna gå ut även under de mörka timmarna utan att riskera att bli överfallna, friheten att kunna cykla till innebandyn utan att bli dödad av en rattfyllerist... Den frihetsaspekten är viktigare än friheten för den som dricker.

Under arbetet med boken blev han för-

FAKTA/LARS ÅKE AUGUSTSSON

■ Lars Åke Augustsson skrivit en rad reportageböcker och romaner. Våren 2002 tilldelades han Ivar Lo-priset.

2003 kom hans uppmärksammade reportagebok "Nära döden. Om dödsstraffet, Texas, USA – och om oss."

Året innan skrev han tillsammans med Stig Hansén boken om "Bengt Göransson, Glad och förbannad."

Lars Åke Augustsson leder också skrivarkurser.

"Jag har aldrig dolt var jag står, men jag har inte drivit någon nykterhetspropaganda."

LARS ÅKE AUGUSTSSON, FÖRFATTARE TILL BOKEN "FULL FRIHET".

Lars Åke Augustsson tror inte på förbud och kontroll. Han vill att nykterhetsrörelsen ska stå för frihet. Friheten för alla att slippa alkoholens negativa konsekver.

vånad över den alkoholkritiska diskussionen i EU och WHO.

Vi är matade med en ensidig bild av att övriga Europa är mycket mer alkoholliberalt än Sverige, men verkligheten är mycket mer komplicerad.

Han har också blivit förvånad över den rädsla som finns hos alkoholindustrin, och som han beskriver i det avsnitt vi publicerar.

– Jag visste att vinindustrin går dåligt, men jag blev förvånad över att företrädare för öl- och spritindustrin är så rädda, säger Lars Åke och fortsätter:

– Mellan raderna framgår att de vet att det de tillverkar inte är så bra. Det är därför de startar så kallade social aspects organisations, som arbetar för att minska alkoholskadorna. De förutser kritik.

Vad ska du göra nu, när den här boken är färdig?

– Jag vill komma tillbaka till skönlitteraturen, som skönlitterär författare. Men jag kommer säkert att varva med samhällsjournalistik i en eller annan form. ■

Bridge

Kortspel för både hjärna och hjärta

FAKTA/ SÅ SPELAR MAN BRIDGE

■ Den bridge som spelas i klubben Tre Sang Farsta kallas för kontraktsbridge och innebär att man gör upp ett "kontrakt" med hjälp av färger och de stick man har. Om kontraktet uppfylls, blir det "hemgång" och poäng.

Man spelar i fyrmannalag, fördelade på två samspelande par, som sitter mot varandra.

Ett spel och en bricka tar ungefär tio minuter. Totalt spelar man tolv brickor och därefter byter man bord och par och spelar ytterligare tolv brickor.

Varje spelkväll tar ungefär tre timmar. Under säsongen ska alla spela mot alla inom klubben, efter roterande schema.

Storslam, sang och toppa. Stick, giv och trumf. För Tore Andersson, till vardags ekonomichef på IOGT-NTO, är terminologin självklar. Varje onsdag sätter han sig vid spelbordet tillsammans med 31 andra entusiaster i en fritidslokal i Högdalen, söder om Stockholm. Det är kortspelet bridge det handlar om.

Bridge förknippas gärna med äldre damer. Det doftar 30-talets England, lite Agatha Christie. Men för Tores del var det farfar i Hälsingland som inspirerade till kortspel och gav mersmak.

– Jag har spelat bridge sedan jag var sexton år, av och till. På senare år spelar jag minst en gång per vecka. Det är spännande, för man blir aldrig fullärd, det finns miljarder kombinationer. I bridge handlar det inte så mycket om tu, som om skicklighet, säger Tore.

Han slår sig ned vid bordet. Mitt emot sitter Erik Persson, Tores medspelare, samt motståndarna Jan Heinerö och Ulla-Britt Sandqvist.

Punktligt, på slaget halvsju, sätter spelet igång. Lysrören i taket kastar ett föga tilltalande, men effektivt ljus över de åtta små grönklädda borden. Förutom stolar som skrapar i golvet är det tyst. Ingen tid ödslas på kallprat, all koncentration läggs på spelet. Hit kommer man inte främst för att vara social, utan för att man vill spela bridge. Det blir jag snabbt upplyst om när jag mumlande försöker fråga en kvinnlig deltagare om regler och annat som jag inte begriper. Hon skickar en vass blick genom

sina gigantiska glasögon och snörper lite på munnen. Det är bara att knipa igen.

Alla känner varandra väl, åtminstone i egenskap av spelare. Medelåldern är hög, vid ett bord sitter den forne landslagsspelaren Erik Stormgaard som snart fyller 90, de flesta är pensionärer och majoriteten är män. Tillväxten inom bridgen är ganska skral, trots det stora intresset för kortspel som finns idag. Men poker, pengar och snabba kickar lockar kanske mer, än det långsamma och intellektuellt mödosamma bridgespelet.

Margareta Jönsson är 86 år. När hon började spela 1939, var bridgen inte särskilt utvecklad, minns hon.

– Det är mycket roligare och mer avancerat i dag, säger hon och berättar att här i Farsta-klubben har hon spelat i tio år. Hon brukar spela upp till fyra-fem gånger per vecka, så kul tycker hon att det är.

– Det är fantastiskt! Bra motion för hjärnan är det, man måste tänka till ordentligt. Annars blir man ingen bra medspelare. Och så är det ju såklart lite socialt också, samspelet är roligt. Men huvudsaken är ändå själva kortspelet. Jag är helt fast, säger Margareta och tar en mugg med termoskaffe med sig tillbaka till bordet och spelet kan börja.

BRICKOR I BLEKGUL PLAST plockas fram och de 52 korten fördelas i fyra olika fack. Listor där poängen skrivs upp kommer fram på bordet. Varje lag får tolv brickor. Kortet ges medsols ett i taget, och motspelaren till vänster har förhand.

För den oinvigde ser spelet mycket komplicerat ut och bara att avlyssna de lågmälda samtalen kring borden gör att man får spader.

– Vad har ni för styrka på sangen? undrar en amper dam och håller upp sina kort som en solfjäder.

Emellanåt hörs fragment av kort-språket; "har ni ►

”För den oinvigde ser spelet mycket komplicerat ut och bara att avlyssna de lågmälda samtalen kring borden gör att man får spader.”

alla färger där? Vi har inga färger alls. Ja, ta bort en spader. Jag hade bara en nia, saknade en tia, tyvärr. Ha, jag tog slam på sista brickan!"

Det går snabbt och det är minst sagt svårt att hänga med i svängarna. Kort dras ur brickan. Spelare passar med gröna lappar som det står pass på. Kort läggs ut på bordet allt eftersom spelet fortskrider och solfjädrarna blir mindre och mindre.

Det är svårt att tro på Tore när han säger att spelet faktiskt är lätt att lära sig. Däremot är det svårt att bli riktigt bra, påpekar han.

Inte mycket blir sagt kring borden. Kommunikationen sker snarare genom kroppsspråk än ord. De flesta är tysta och koncentrerade med näsorna över korten, även om ett och annat utrop eller skratt studsar genom den trånga lokalen. Småkommentarer, vänligt munhuggeri, sörplande av kaffe.

Utanför virvlar snön i mörkret, men härinne tycks tiden ha stannat. Inget annat än vilka kort man har på hand för ögonblicket betyder något. Trendfaktorn är låg. Men viljan att spela bra och ha trevligt är skyhögt.

TORE ANDERSSON BERÄTTAR under en paus att hederskodexen inom bridge är viktig. Man bör vara prydligt klädd och måste bete sig oklanderligt mot sina motspelare. Det innebär att man alltid är lågmäld och diskret. Att dricka alkohol under spel är strängt förbjudet.

Tores egen bridgehistoria sträcker sig långt bak i tiden. Som tonåring började han spela i Hudiksvall, efter att ha sett farfar spela – även om farfar inte var särskilt bra.

– Men jag blev nyfiken och invigde så småningom min pappa och min bror. Vi hade alltid spelat kort i familjen, så man kan väl säga att intresset redan fanns där. Jag tror att man måste ha en särskild läggning, kortsinne, för att gilla att spela kort. Det som fascinerar med bridgen är att det är ett intelligensspel, att det är en sådan utmaning varje gång. Man lär sig ständigt nytt. Och så är det väldigt internationellt. Reglerna är desamma i vilket land

man än befinner sig, så det är bara att sätta sig ner och spela, även om man inte talar varandras språk, säger Tore.

Numera spelar han sällan andra kortspel. De känns futtiga och ointressanta jämfört med bridge, tycker han.

INOM KLUBBARNASPELAR man aldrig om pengar. Här är det själva spelet som ger kicken – att man har spelat väl och snyggt – inte någon ekonomisk vinst. Så någon risk för spelmissbruk föreligger knappast. Däremot finns det en allsvensk serie och en del bridgepelare deltar i mästerskap. Förra året kom Sverige fyra i VM.

Men i andra sammanhang och framför allt utomlands förekommer det spel om pengar.

Tore har valt att hålla bridgespelandet på hobbynivå, men en gång i tiden var han faktiskt med i en juniorfinal. Så vad är det som driver honom att återkomma hit, till denna halvtrista lokal, vecka ut och vecka in?

– Självklart är det själva spelet, som är väldigt roligt. Men också viljan spela bra och, inte minst, att vinna!

Snart har Tores lag spelat klart sina tolv brickor och det är dags för rotation. Vi hamnar vid 89-åriga Eriks bord. Han räknar raskt poäng och konstaterar att grabbarna har spelat bra. Att någon skulle fuska finns inte på kartan.

– Visst kan man fuska om man vill, det är ganska enkelt. Men varför skulle man vilja det? Det är ju för den ärliga kampen som vi är här, säger Tore.

Erik har räknat klart och jag frågar honom om hans bakgrund som landslagspelare. Men eftersom han hör lite dåligt, får jag upprepa min fråga flera gånger med hög röst. Några av de andra bridgeentusiasterna tittar chockade upp från sina kort.

Att höra dåligt spelar ingen roll alls när man är bridgepelare. Det är snarare konsten att vara tyst, klipsk och fokuserad som är de viktigaste egenskaperna.

Och så finns det inte någon åldersgräns. ■

Glämt lysrörsljus och pinniga stolar spelar ingen roll för bridgespelarna i klubben Farsta Sang. Här är det tystnad, koncentration och snyggt spel som gäller. Lite fika slinker också ner.

”Det som fascinerar med bridge är att det är ett intelligensspel, att det är en sådan utmaning varje gång. Man lär sig ständigt nytt.”

FAKTA/HISTORIEN BAKOM BRIDGE

■ Den bridge som spelas i dag föddes den 31 oktober 1925. Men spelet whist, ur vilket bridgen är sprungen, finns nämnt i litteraturen redan 1529 i England, som jämte Frankrike är upphovsland.

Det var den amerikanske miljonären Vanderbilt, som länge hade funderat på hur man skulle kunna förbättra bridgen med nya regler, som den 31 oktober 1925 för första gången presenterade

sina nya idéer under en kryssning. Det handlade om att göra upp ett ”kontrakt” i spelet.

Alla blev förtjusta och eftersom resultatet blev så lyckat lät Vanderbilt kopiera de nya reglerna och skicka dem till de bridgeklubbar han kände till.

Huruvida historien är helt sann är höljt i dunkel. Klart är i alla fall att bridgespelandet tog fart under 1920-talet.

Hur själva namnet bridge kom till förtäljer en annan, möjligen inte helt sann, historia.

I början av 1900-talet bodde en massa engelsmän i Konstantinopel och whist var då på modet. Två äkta par spelade oftast tillsammans, men familjerna bodde på varsin sida om Bosporen. De gjorde upp sina egna regler utifrån hur de trodde att spelet skulle spelas och gjorde egna ”förbättringar”.

Det ständiga problemet var hos vem man skulle spela. Eftersom det ena paret behövde åka över bron, hette det alltid;

”Who is doing the bridge tonight? (Vem åker över bron i kväll?).

Vännerna döpte deras avart till ”bridge” och på den vägen är det.

Källa:
”Med bridge i bagaget”, Eric Jannersten

NBV satsar på hälsan

Vad har Paulo Coelho, en kokbok för unga, tidningen Hälsa och ett folkhälsobibliotek gemensamt? Svar: De ingår alla i nya studiecirklar från NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet och är en del i en satsning på att förstärka folkhälsarbetet.

NBVs studiecirklar ska leda till bättre folkhälsa.

Tidigare i Accent har vi berättat om Sin-nenas cirkel, en studiecirkel från NBV som hjälper människor till ökad själv-kännedom om den egna hälsan. Den kommer under 2006 att få sällskap av fyra nya cirklar med hälsoinriktning. De ingår i ett av fyra så kallade stråk som NBV arbetar med; folkhälsostråket¹.

– Tanken är att cirkelarna på en personlig nivå ska bidra till ökad folkhälsa, men också lyfta blicken till samhällets hälsa som helhet. Studiecirkeln är vårt främsta arbetsredskap, för där kan människor mötas och samtidigt få utrymme att arbeta och förändra sig själva, säger Lotta Lindskog på NBV.

Fyra nya cirklar

De fyra nya studiecirkelarna är sinsemellan ganska olika till både form och innehåll. Två av cirkelarna har sin grund i det tvåriga projektet Meny Hälsa, som NBV fram till nyår drev tillsammans med Frisksportarna och Hälsofrämjandet.

– Meny Hälsa bildades för att fördjupa samarbetet mellan de tre förbunden för att se hur vi tillsammans kunde arbeta med att förbättra folkhälsan, berättar Lotta Lindskog.

Tillsammans med föreningen Frisk-sportarna kommer NBV att ta fram en vegetarisk kokbok för hälsa som riktar sig till ungdomar. Detta görs tillsammans med en dietist, Helene Mårtensson, som också är aktiv i UNE, Ungdomens Nykterhetsförbund.

– Materialet ska vara enkelt och praktiskt. Man ska kunna laga mat tillsammans och lära sig mer om hur man tar hand om sin hälsa, berättar Lotta Lindskog.

Den andra cirkeln görs tillsammans med Hälsofrämjandet. Där står deras tidning Hälsa i centrum för cirkeln.

– Man utgår från tidningen och ser vad den har att erbjuda. Man kan diskutera deras artiklar, göra yogarörelser som är med i tidningen eller laga mat från något recept. Cirkeln blir mer interaktiv eftersom man inte vet riktigt vad som kommer att komma i nästa nummer.

Klara till hösten

Dessa två cirklar kommer att göras klara till hösten. Redan i vår kommer två andra cirklar att starta. Den ena är en bokcirkel med författaren Paulo Coellos författarskap i centrum. En författare som Lotta Lindskog talar sig varm för.

– Har man inte läst någonting av honom har man något fantastiskt att se fram emot. Hans böcker handlar mycket om de livsval vi gör och vilka konsekven-

ser de får för vår välbefinnande. I cirkeln går man igenom en bok i taget och diskuterar vad han skriver om egentligen och vad det har med ens eget liv att göra.

Minibibliotek och hälsa

Den sista cirkeln är ett minibibliotek kallat Folkhälsobiblioteket. Det är fem böcker om hälsa ur olika perspektiv. De ska finnas att tillgå på varje NBV-avdelning. Den första boken handlar om den svenska folkhälsans historia, den andra om globaliseringen och folkhälsa, den tredje om hur det nationella folkhälsarbetet bedrivs idag, den fjärde om idrott och friskvård och slutligen den femte boken handlar om personlig hälsa och välmående.

– Man kan låna en eller flera av dessa böcker som på vilket bibliotek som helst och diskutera innehållet i en studiecirkel, säger Lotta Lindskog.

PATRIK SANDSTRÖM

Fotnot:

¹De fyra stråken (arbetsområden) inom NBV är: Folkhälsa, Alkohol, Integration och Internationellt.

FAKTA/SÅ HÄR STARTAR DU EN STUDIECIRKEL

■ Om ni är en grupp på ett antal personer kan ni starta en studiecirkel kring till exempel ett hälsotema. Det kan vara hemma hos någon

eller på arbetsplatsen. Kontakta den lokala NBV-konsulenten så hjälper han eller hon er med allt som behövs för att komma igång. Vet du

inte hur du ska få tag på konsulenten så kan du ringa till NBVs kansli i Stockholm; 08- 672 61 00 eller gå in på hemsidan: www.nbv.se

Mediciner dödar 3000 årligen

MEDICIN 3000 svenskar dör årligen till följd av läkemedelsbiverkningar. Sex gånger så många som i trafikfiken, fast bara hälften så många som av alkoholrelaterade dödsfall. Det visar en studie vid Universitets-sjukhuset i Linköping, som gått igenom 30 000 rapporterade biverkningsfall under åren 1995 till 2004. Blodförtunnande medel står för nästan hälften av dödsfallen.

Sötningsmedel släkt med DDT

SÖTNINGSMEDEL Göran Pettersson, professor i Kemisk Miljövetenskap vid Chalmers i Göteborg varnar för nytt sötningsmedel som har lanserats på den svenska marknaden. Medlet heter Sukralos och finns ibland annat Felix ketchup och yoghurt från Arla. Han menar att medlet som är ett klororganiskt ämne är naturfrämmande och att eventuella skadeeffekter på människors hälsa inte undersökts. Exempel på andra klororganiska ämnen och ämnesgrupper är DDT, PCB, dioxiner, klorfreoner, fenoxisyror, freoner och klorerade lösningsmedel.

Olika könsvägar till heroinet

NARKOTIKA Mäns väg till heroinet går genom gänget, kvinnornas går genom partnern som redan missbrukar. I bägge fallen handlar det om tillhörighet, att vilja dela en gemenskap med andra. Inte ens i kvinnans fall handlar det om tvång, det är oftast hon som tar initiativet. Det skriver forskaren Bengt Svensson i sin bok Heroinmissbruk. Han är lektor vid Hälsa och Samhälle vid Malmö högskola och har följt heroinets framfart i Sverige sedan 70-talet.

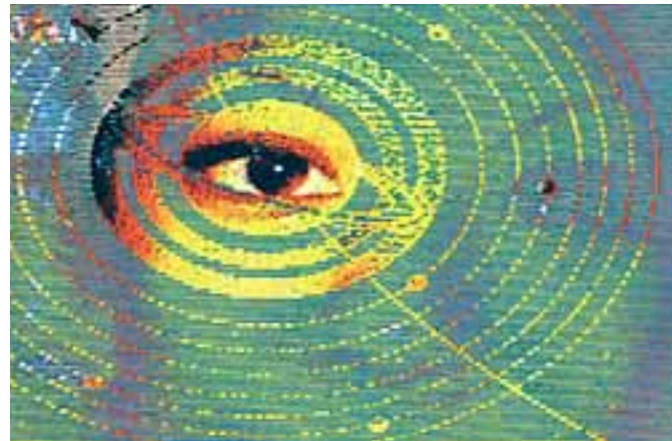

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

Helheten är större än summan av delarna, visar den nya fysiken.

Helheten kom först

FYSIK I århundraden har fysiken beskrivits utifrån de minsta beständsdelarna. Inte förrän nu börjar teorier som kvantmekaniken, strängteorin få oss att börja tänka i helhet. Där föreslås att allt är omgärdat av och genomträngt

av en helhet som är större än summan av delarna, att helheten fanns innan delarna. Det kan gälla en människa eller planet.

Det visar en avhandling av Barbara Piechocinska vid Uppsala universitet.

Delfiner lindrar depression

DELFINTERAPI En ny studie stödjer det som många hävdar att depressioner kan lindras genom att bada med delfiner. I en brittisk studie fick en grupp på 30 personer med måttlig depression åka till Honduras. Hälften fick bada, snorkla och liknande, medan den andra hälften fick sköta om

delfiner. Mätbara symtom hade minskat dubbelt så mycket hos delfingruppen jämfört med kontrollgruppen.

Politiken styrs av känslor

PSYKOLOGI Inte bara den enskilda människan utan också politiska beslut, internationella affärer och myndighetsbeslut vilar ofta på känslotänkande, särskilt när det gäller katastrofala händelser som 11 september. Lite hänsyn tas till långsiktiga konsekvenser av besluten. Det visar en avhandling vid Carnegie Mellon University,

Pittsburgh, USA. I krissituationer skapar känslan en snabb, fast och målinriktad handlingskraft, men utsluter samtidigt en flexibel, vidsynt och underbyggd beslutsfattande. Slutsatsen är att de politiska beslut som kräver mest långsiktigt tänkande är de som saboteras av kortsiktigt känslotänkande.

”Låt inte det brådskande komma i vägen för det viktiga.”

TOBY ZIEGLER,
I TV-SERIEN VITA HUSET.

Terapi bäst vid sömnbesvär

SÖMN Sömnlöshet, insomni, är

främst ett psykologiskt problem och inte ett medicinsk. Det bör där- för behand-

las med kognitiv beteendeterapi, KBT, istället för med läkemedel eller självhjälp som avslappningsövningar etc.

Det visar en avhandling gjord av Markus Jansson, psykolog och forskare vid Örebro Universitetssjukhus. Mellan 30-50 procent av patienterna som fick KBT blev bättre, medan bara två till elva procent i självhjälpgruppen. Läkemedel hjälper vid akuta problem men inte mot orsakerna till sömnlösheten och inte på lång sikt.

Även lite alkohol ökar cancerrisk

ALKOHOL Risken att få bröstcancer ökar redan vid låg alkoholkonsumtion. Detta gäller speciellt kvinnor som använder hormonläkemedel. Det framgår av en svensk studie som bygger på uppgifter från 52 000 kvinnor i Uppsala och Västmanlands län, som är publicerad i JNCI, Journal of the National Cancer Institute.

Tio gram alkohol per dag ökar risken med en tredjedel och tillsammans med hormonbehandling mångdubblas risken. Tio gram motsvarar en deciliter lättvin eller ett par deciliter starköl.

Du är vad du heter

Namnet är en del av identiteten

Sverige ligger i världstopp när det gäller namnbyten. Förra året ville 6500 personer byta namn. En del till Svensson, andra till Ängsglitter.

Våra namn väcker associationer kring ursprung, klass och identitet.

Ett namn väcker associationer kring ursprung, klass och ålder. En del tycker att det är positivt. Andra anser att namnet står i vägen för den person de är. Av olika anledningar väljer allt fler att byta namn. Oftast för att sticka ut. Men också för att smälta in.

Förra året lämnades 6500 ansökningar om namnbyte in till PRV (Patent och registreringsverket). För tio år sedan var siffran drygt 3000 ansökningar. Bakom en femtedel av ansökningarna ligger invandrare som vill byta till ett mer svensk klingande namn för att lättare få jobb.

Sverige ligger i världstopp när det gäller namnbyten. Det beror delvis på att vi har generösa namnlagar. Nu utreder justitiedepartementet ett förslag om en lagändring som gör det ännu lättare att ändra sitt namn. I dag kan exempelvis bara den ena parten i ett gift par ha ett dubbelnamn. I framtiden kan båda välja samma dubbelnamn.

– Det vanligaste bytet i dagens läge handlar om en person som vill byta stavning på sitt, ofta ganska vanliga, efter-

”Vi kände båda när vi gifte oss att vi ville ha något eget.”

SOFIA HONUNGSMÅNE, SOM TILLSAMMANS MED SIN MAN BYTTE EFTERNAMN. HON HETTE TIDIGARE TENGVALL OCH HAN ISAKSON.

namn. Kanske byter man ut ett s mot ett z, säger Runo Swärd på PRV.

Därefter kommer de som hittar ett gammalt, mera ovanligt, släktnamn man vill byta till.

Tengvall blev Honungsmåne

Den tredje stora gruppen är de som väljer att bilda ett helt nytt namn, som de är ensamma om. Vad sägs om Solvarm, Ängsglitter eller Vulcanoir?

Hit hör Sofia Honungsmåne, som 2003 bytte efternamn tillsammans med maken Peter.

– Jag hette tidigare Tengvall och min man Isakson. Vi kände båda när vi gifte oss att vi ville ha något eget, inte att någon av oss skulle överta den andres efternamn. Under vår årslånga smekmånad i ibland annat Afrika kom vi på Honungsmåne, som ju är en översättning av engelskans Honeymoon (smek-

månad). Vi tyckte det var jättefint och ansökte hos PRV, säger Sofia glatt.

Sofia berättar att reaktionerna hon möter oftast är positiva. Några släktingar har varit lite tveksamma, men på det stora hela tycker hon att namnbytet bara har fört gott med sig. Paret får ofta kommentarer och folk är nyfikna.

– Någon kanske tycker att det är tillgjort att hitta på ett namn. Att vi gör oss märkvärdiga. Men så är det inte. Vi ville

bara heta något som är unikt för just oss.

När Sandra Baqirjazihd bytte namn var det av ett helt annat skäl.

Protest mot fördomar

Sandra hette tidigare Backlund.

– Ett efternamn säger ju egentligen ingenting om vem en person är. Mitt efternamn låter som det kommer från Mellanöstern och ser man bara det, så tänker de flesta att jag är muslim och

invandrare. Med den bilden följer en rad antaganden om vem jag är. Men jag är varken invandrad eller muslim, säger Sandra och fortsätter:

– Jag ville hitta en ny vinkel på temat diskriminering. Jag ville, med mig själv som exempel, visa att våra bedömningar av människor bygger på fördomar. Alla har fördomar, men man kan lära sig att inte tillämpa dem. Genom mitt namnbyte hoppas jag skaka om främst framtida

arbetsgivare, men också andra. Jag vill att människor ska få sig en tankeställare.

Sandra har ännu inte drabbats av någon diskriminering på grund av sitt namn, troligen därför att hon än så länge inte har sökt några jobb. Men hon är spänd på att se hur det kommer att gå.

Hur man förhåller sig till sitt namn är individuellt. En del ”är” sina namn och identifierar sig starkt med dem. Dessa personer väljer sällan att byta namn. Andra tycker att de ”har” ett namn, som föräldrarna har bestämt, och att det inte har något att göra med vilka de är. De kan tänka sig att byta. Vissa tycker att förnamnet är viktigast, andra värderar släktnamnet mest.

– Bland invandrare som byter namn, föredrar en del att byta förnamnet. Det är en gåva, medan efternamnet är ett arv, något som berör hela släkten. Andra tänker precis tvärtom, att den gåva man har fått av sina föräldrar är viktigast och därför byter man efternamn, säger etnologen Charlotte Hagström.

Man blir behandlad olika

Blir man behandlad på ett annorlunda sätt om man har ett ovanligt – eller ett utländskt efternamn – jämfört med om man heter exempelvis Anna Svensson?

– Ja, så är det. En del tycker att namnet inte spelar någon roll, men det gör det faktiskt. Ett namn ger ut signaler som vilken generation, kultur och klass man tillhör, säger Charlotte Hagström och fortsätter:

– Namnet Mohammed förknippas till exempel direkt med en man från mellanöstern, kanske invandrare. En Benny klingar arbetarklass medan en Ulla-Britt sannolikt inte går på dagis. Vi får bilder i våra huvuden när vi hör ett namn, det är ofrånkomligt. Att ha ett utländskt eller originellt namn, väcker nyfikenhet. Bäraren sticker ut, får frågor. Många upplever det som positivt. Det tycks bli allt

”Jag ville, med mig själv som exempel, visa att våra bedömningar av människor bygger på fördomar.”

SANDRA BAQIRJAZIHD SOM TIDIGARE HETTE BACKLUND.

vanligare att man vill visa sig unik och speciell genom sitt namn, säger hon.

Charlotte berättar också om en man som hette något generations- och klassneutralt och tyckte att det var perfekt. Ingen kunde ju ha några förutfattade meningar om vem han var.

Andra sammanhang när det är vanligt att byta namn är förstås i samband med vigsel. Men att kvinnan tar mannens efternamn är en sed som bara har drygt 100 år på nacken. Numera händer det att mannen tar kvinnans namn – om det uppfattas som finare eller mer ovanligt. Eller så behåller mannen och kvinnan sina respektive namn. Däremot tycker de flesta att det är viktigt att ha ett gemensamt namn när barnen kommer.

– Det handlar inte om någon rädsla för social utstötning, som det var förr, utan mer om namnet som sammanhållande länk, en gemensam nämnare. Genom namnet markerar man gemenskap, att ”vi är en familj”. ■

”IOGT-NTO står för trovärdighet”

Även för organisationer och företag är namnet viktigt för identiteten

IOGT-NTO Skulle IOGT-NTO vara detsamma med ett annat namn? Hur viktigt är namnet för

rörelsens identitet och själ?

– Mycket viktigt. Namnet signalerar trovärdighet. Det är ett varumärke och ett begrepp. Att ändra namnet är inte aktuellt i nuläget, säger förbundsdirektör Torsten Friberg.

Men en namnändring har varit på tapeten. Flera gånger sedan 1970, då IOGT och NTO slogs samman. Det har funnits förslag om att hitta ett helt nytt namn eller att döpa organisationen till IOGT. Men det har mött hårt motstånd från dem som en gång gick med i NTO. I slutet av 1990-talet röstade kongressen fram ett beslut om namnändring – men frågan lades ner till efterföljande kongress.

Det har också funnits förslag om att döpa om IOGT International. Amity International var det senaste förslaget, men även det har förkastats.

– Namnfrågan rörde upp så många heta känslor att det inte kändes värt att driva den vidare. Vi har viktigare saker att fokusera på, säger Torsten Friberg.

SIFO

Att ett namn är mer än bara en kombination av bokstäver råder det alltså ingen tvekan om. Det finns det fler företag som kan vittna om. Sifo försökte häromåret döpa om sig till Research International, men fick snart återgå till sitt forna namn.

– Alla känner till Sifo och trovärdigheten är hög. Med ett nytt namn blev vi för otydliga på marknaden. Därför beslutade vi att ändra tillbaka till Sifo, säger Yvonne Pernodd, VD.

Lackskor, trattkantareller och en begravning

Frost på marken inne på en bakgård. Just ljus. Larsa i svart kostym, knappt jag känner igen honom i gryningsglansen. Smal och smidig, skinnande blanka lackskor.

En av Larsas kamrater har dött och ska begravas långt in i inlandet. Två kompisar till anländer, även de finklädda för att hedra den döde. Knappt ett ord yttras. I god tid anträds bilresan, Larsa kör. Deras tidigare liv, som så ofta utspelat sig vid repets ände. Alkoholen. Utan barmhärtighet. Nog om det. Nu är de tillbaka.

Kompisen dog ensam. Kanske var det i ett epileptiskt anfall. Ingen vet säkert. Vilka var hans sista tankar? Beskedet om döden väcker förstämning. Sorgen. Oro i leden. Vems tur nästa gång?

Dagen innan har det salats bland övriga utstötta. En god slant. Blommor ska köpas på orten, då är de fräschast och den lokale handlaren gynnas. Med begravningsblomster anländer de först av alla till kyrkan. De anhöriga kommer strax därpå, samtliga ditresta från södra Sverige. Utflyttade. Ingen av dem har haft kontakt med den döde under lång tid.

LARSA OCH HAN KOMPISAR går fram och hälsar, berättar hur den döde tillbringat livet, på gott och ont under senare år. Att han var en rejäl människa, snäll i hjärtat. Att de rest lång väg för att ta adjö, att alla vänner i Umeå har sina tankar hos honom denna dag. Närvaron och orden värmer. Efter begravningen blir de inbjudna till kaffe med smörgås och kaka på församlingsgården.

På väg hem till Umeå. De tre männen tysta. Kistan kvar på näthinna. Vem kan vara oberörd? Till slut brister det för en av dem. Han har varit torrlagd en vecka, det sliter i kroppen. Larsa! Vi måste hitta på något!!

Larsa vet exakt vad det handlar om. Mitt ute i vild-

marken, inte ett spår av civilisation i närheten. Hur många mil som helst kvar till Bjurholm. Det är då han kommer på det. Trattkantareller. Han vet ett ställe bara några mil bort. Kompisen menar att Larsa fått dändimpen och vill hoppa av bilen. Lugn, lugn!

STRAX DÄRPÅ GÅR DE runt i skogen med var sin plastpåse, lackskor och svarta kostymer. Larsa lär ut tricket med trattkantarellblicken. Plötsligt kan den darrige se skogen av svamp framträda bland vissna löv. Ögonblick som inte ens den mest modstulne kan motstå utan att omfamnas av lyckan. Innan ljuset fallit har de plockat kassarna fulla. Sju kilo visar vägen när de kommer hem. Ett endaste hekto kostar långt över 20 kronor på delikatessavdelningen.

Lär du dig steka dem på rätt sätt, tillsätta smör, lök och sist lite salt kan du fånga vilken kvinna du vill. Bara hon vågar äta svamp, andra är inget att ha. Och om det inte duger kan jag recept på kantarellsoppa, som är ännu mer oemotståndlig!

Så där håller Larsa på. Från död till liv och kärlek. Hans väg för att förändra världen, en kamp på liv och död. ■

”Strax därpå går de runt i skogen med var sin plastpåse, lackskor och svarta kostymer.”

Lars-Erik ”Larsa” Åhlén är ansvarig för IOGT-NTOs sociala arbete i Umeå och själv före detta missbrukare. Här är han med hunden Troja.

FAKTA/DE VANLIGASTE FÖR- OCH EFTERNAMNEN I SVERIGE

■ År 2005 var de fem vanligaste dopnamnen för pojkar och flickor: Oskar, William, Lukas, Filip, Isak samt Emma, Maja, Julia, Alice, Ida.

Det vanligaste mans-förnamnet i Sverige är Maria (449 606 personer) följt av Anna och Margareta.

De vanligaste efternamnen är Johansson (279 858), Andersson och Karlsson.

Det vanligaste mans-förnamnen är Erik (314 176), Lars och Karl.

Spännande långläsning

NÄR INGEN SER /ELIZABETH GEORGE / ÖVERS ULLA DANIELSSON/ PRISMA

En seriemördare som har specialiserat sig på unga pojkar härjar i London. Först när det fjärde offret hittas inser polisen

att det finns ett samband mellan morden, och fallen överlämnas till New Scotland Yard och radarparet Thomas Lynley och Barbara Havers. Det faktum att offer nummer fyra är en vit pojke medan de tidigare var färgade sätter extra stor press på utredarna eftersom man befarar att media kommer att använda historien som ett bevis på rasism inom polisen.

En svart kommissarie, Winston Nkata, blir inkopplad i fallet, mest för att användas som polisens ansikte utåt. Han visar sig dock vara mycket mer än en marionett i händerna på sina överordnade och samarbetar synnerligen väl med Lynley och Havers. Det blir en invecklad utredning som leder in på många sidospår tills den verkliga mördaren identifieras och ringas in. Under tiden råkar Lynley ut för en personlig tragedi som ser ut att ha ett samband med utredningen.

Boken är spännande och inspirerar till långläsning, vilket är tur eftersom den är på över 600 sidor.

ANNA LUNDBÄCK

Eagle-Eye Cherry och Eva Röse som Samir och Rita i "Att göra en pudel".

En glad svensk pudel

ATT GÖRA EN PUDEL/SVENSK FILM AV ANETTE WINBLAND VON WALTER/MED EVA RÖSE, LENA NYMAN OCH NIKLAS ENGDAL Jag blir så glad. Bland alla halvhjärtade svenska filmer dyker så äntligen denna lilla pärla upp. Charmig, varm i tonen, rolig (jo, man skrattar högt, särskilt åt Lena Nymans tolkning av gnälliga Edith), romantisk. En och en halv timme rinner bort i ett nafs och efteråt går man runt i snöslasket i ett skönt rus. En riktig feel-good film, som räcker länge, utan att den för den skull gör anspråk på att säga särskilt mycket mer än att kärleken övervinner alla hinder! Jag får lite Notting Hill-känsla – inte minst på grund av den manlige huvudrollsinnehavaren är en svensk kopia av Hugh Grant.

Så vad handlar "Att göra en pudel" om? I centrum står Rita, övertygande spelad av Eva Röse, som driver en frisérsalong för hundar. Samtidigt tar hon hand om sin äldrande fostermor Edith.

Relationen dem emellan är innerlig, men Rita längtar bort. Kioskromaner, hårfärg och smink i all ära, men hon vill något mer med livet. Hon bär också på många obesvarade frågor – vem var hennes riktiga mamma och varför blev hon övergiven som barn?

Hon bestämmer sig för att åka på ett helglägar i new age-anda – för att lära känna sig själv. Hit har också journalisten Knut åkt, men inte för att utveckla sitt inre, utan för att skriva ett reportage för den kvällstidning han jobbar på. I obildade Rita ser han en bra vinkel – hur den fattiga underklassen utnyttjas av skrupellösa charlataner.

Men han räknar inte med att han också ska bli förälskad i henne. Knut ställs inför ett svårt val när hans artikel ska publiceras. Slutet är förstås lyckligt, som sig bör. Men vägen dit är väl värd ett bio-besök. Se den här filmen!

MARIA ZAITZEWSKY

Omskakande dokument

ISKALLT OCH STENHÄRT/RICKARD FLINGA/NORSTEDTS

År 1981 dömdes Richard Flinga för mord i USA. Han hade skjutit en man som förgripit sig på hans minderåriga dotter. Tjuo år i Texas fängelser väntade, varav

hade satt sin fot. I dag lever han som en fri man här. "Iskallt och stenhårt" är ett omskakande dokument om det hårda livet i ett

tretton i isoleringscell. Efter frigivningen utvisades Flinga till Sverige, hans pappas hemland, där han aldrig

amerikanskt fängelse, där miss-handel, gängbildningar och mord hör till vardagen. Här är det inte fråga om rehabilitering och chansen att få ett värdigt liv den dag man kommer ut – här handlar det om att straffa. Systemet förvandlar människor till monster och den som inte redan innan var gravt kriminell blir det garanterat i fängelse. Bara den som är stark - fysiskt

och psykiskt - överlever. Richard fann sin egen väg genom att så småningom ta avstånd från våld och gängbildningar och i stället ägna sig åt studier. Boken är både skrämmande och intressant och väl värd att läsa för den som vill få en inblick i hur det är att vara fånge i ett av världens tuffaste fängelsemiljöer.

MARIA ZAITZEWSKY

Norén börjar summera

OM FÖDELSEN OCH DÖDEN, de allra största ögonblicken i våra liv, handlar Lars Noréns två helt nya pjäser "Terminal 3 & 7", som uruppförs under våren med Riksteatern. Premiären var den 25 januari i Linköping.

Det var några år sedan Lars Norén skrev eget material, men nu är han tillbaka igen med dessa två, ganska korta, pjäser. Man har spelat inför publik nästan från dag ett, då repetitionerna började. Att involvera publiken är ett sätt att skärpa skådespelet och interagera med dem man vill nå ut till, menar Lars Norén.

Pjäserna har ett liknande tema, därför passar de att spelas ihop. I den ena pjäsen möter vi två par i ett väntrum på ett sjukhus någonstans i Sverige. Det ena paret är där för att identifiera sin döde son, det andra paret för att föda sitt barn. I rollerna ser vi bland andra Sofia Helin – känd från filmen "Masjävlar" och Magnus Krepper, just nu aktuell i filmen "Mun mot mun", som han fick en Guldbagge för som bästa biroll.

I DEN ANDRA PJÄSEN möter vi en familj där mamman är svårt sjuk och barnen kommer hem på besök. Samtalen och minnesbilderna vävs samman. Det unga paret i den ena pjäsen, är det äldre paret i den andra pjäsen. På så vis rymmer pjäserna ett långt tidsperspektiv.

– Pjäserna är ett slags destillat av tidens gång, det som blir kvar när man har vaskat bort allt det oväsentliga. De handlar om de livsavgörande händelserna, som vi alla har i våra liv. Konkurer, giftermål, förälskelser, skilsmässor och förluster. Det är vardagliga saker och ändå så hisnande stora. De sakerna finns kvar för alltid inom oss och lämnar

är, säger Lars Norén och berättar att pjäserna på ett sätt ett slags bokslut för honom själv.

Han är 62 år och har fler år bakom sig än framför sig. Då börjar man att summera. Vad var egentligen viktigt?

Han tänker dock inte sluta arbeta på länge än. Redan nästa år sätter han upp två nya pjäser.

NY PJÄS PÅ RIKSTEATERN i vår är också Elfride Jelineks "I Alperna", som bygger på en tragisk olyckshändelse i de österrikiska Alperna den 11 november 2000. 155 människor – många av dem barn – dog, när ett bergbanetåg fattade eld inne i en tunnel. Pjäsen utspelar sig på en basstation till bergbanan, någonstans i gränslandet mellan livet och döden.

Som alltid i Jelineks pjäser är essensen kritiken mot det egna landet, Österrike, som hon anser inte har gjort upp med sitt naziförflutna. Att hon har valt Alperna som fond för sin kritik, beror på att alpinismen, på 1930-talet, var förbehållen den ariska rasen. Judar var portförbjudna. Därmed blir offren också förövre i denna samhällskritiska pjäs.

Jelinek pekar också på andra civilisationsproblem, som överexploateringen av naturen och vår tids vurm för att allt ska gå snabbare och snabbare. Är de olyckor som sker kanske en konsekvens av de liv vi själva har valt att leva?

Pjäsen har inte spelats i Österrike. Ämnet är alltför känsligt.

TEXT OCH FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

För mer information om var och när pjäserna spelas på din ort, kontakta Riksteatern på 08-531 99 100.

"Terminal 3 & 7", två Norénpjäser som slagits ihop till en där stora livsavgörande händelser är i centrum

"Pjäserna är ett slags destillat av tidens gång."

LARS NORÉN

I "I Alperna" av Elfride Jelinek, blandas nutidshistoria med kritik mot Österrikes nazistiska förflutna.

HALLÅ DÄR... MAGNUS KREPPER

Aktuell i pjäsen "Terminal" och filmen "Mun mot mun", där han också fick en Guldbagge för sin roll.

Hur känns det att arbeta med Lars Norén?

– Fruktansvärt roligt! Det är första gången och jag känner en stor ödmjukhet inför att få arbeta med honom. Arbetet är en process där vi alla tillsammans gör den här pjäsen. Även texterna utvecklas parallellt med att pjäsen växer fram. Lars skriver ju hela tiden och där kan

vi skådespelare också vara med och påverka.

Är det en tung pjäs?
– Nej, jag tycker inte det. Även om ämnet i sig kan tyckas tungt. Döden är ju en del av livet. Därför är det egentligen märkligt att vi är så rädda för döden. Vi talar aldrig om den och viker undan för den. Sorg och död

får inte finnas i vårt samhälle. I stället fokuserar vi på ytan – som om vi kunde undkomma döden.

– Jag tycker att det är en viktig pjäs, som får en att fundera över vad som betyder något i slutändan.

Berätta om din roll!
– Jag spelar vaktmästaren, som jobbar på patologen. I

mitt arbete konfronteras jag hela tiden med min relation till döden.

Hur känns turnélivet?
– Roligt och spännande. Jag ser fram emot att möta en publik som jag vanligtvis inte möter. Men det blir såklart jobbigt att vara ifrån familjen.

MARIA ZAITZEWSKY

Nykterhet är att hitta sin inre kraft

Allt fler människor tar till konstgjord andning i form av olika droger. Vi missbrukar alkohol, mediciner, spel, sex, och mat. Ja, vi missbrukar det mesta och även varandra. Depression, rädsla, stress, leda och smärtor av olika slag gör att många vill fly tillvaron och bedöva sig. Dock är det skrämmande att så många människor till synes utan några nämnvärda problem tar till alkohol av ren slentrian.

Vi har en tradition i samhället där alkohol är accepterat i de flesta festliga sammanhang. Det är en självklarhet för många att det ska serveras alkohol på fester, middagar, danstillställningar, bröllop och liknande evenemang. Det anordnas pubaftnar och bjudningsdanser till förmån för idrottsklubbarna, och man har vinlotterier runt om på arbetsplatserna.

De flesta reflekterar inte över detta, men beklagar att misshandel och våldsbrott ökar. Vi förfasar oss över antalet våldtäkter och rattfylleryckor. Men hur ofta funderar vi själva över varför vi dricker och om det verkligen är nödvändigt? Visst kan ett gott vin förhöja upplevelsen av en god måltid, och visst kan det vara gott att svalka sig med en kall öl på sommarverandan, men det är inte det jag talar om.

JAG TALAR OM ATT LÅTA SIG BLI påverkad av drogen och känna sig i behov av dess effekter. Att man måste ha något lugnande och avslappnade medel för att kunna koppla av, ha sex med sin partner, eller för att förhöja stämningen på festen och våga släppa loss. Hur kul är det egentligen ute på krogen en lördagskväll? Hur många meningsfulla möten avhandlar du, och vad tar du med dig hem? Vari ligger behållningen?

Härom kvällen satt vi och såg på en TV-dokumentär som handlade om senildementa på ett åldersdomshem, och vi slogs

över likheten mellan förvirrade gamlingar och fulla ungdomar på krogen. Samma tugg, samma osammanhängande konversationer. Vad ger det egentligen och vad är det värt?

För mig handlar det om frihet och personlig utveckling att våga avstå från alkohol. Att våga visa sina känslor och tala om det som känns svårt, utan att gömma sig bakom drogens fasad. Varför är vi mer intresserade av andras privatliv än av vårt eget inre liv? Vi måste våga möta oss själva. Vi måste hitta vår inre personliga kraft och styrka. Med drogers hjälp skapar vi bara ett personligt fängelse där det finns risk att vi får sitta på livstid.

JAG TYCKER DET ÄR FRIHET ATT VAKNA på söndagsmorgonen utan illamående, huvudvärk och ångest. Det är frihet att kunna vara sig själv, och det är frihet att kunna ta bilen när som helst. Jag är pigg och utvilad när måndagen kommer och har förhoppningsvis en bättre hälsa än genomsnittet. Jag sparar pengar och slipper onödiga kalorier. Jag har hittat nya intressen och nya vänner, och jag är en bra vuxen förebild för mina barn. Kanske verkar jag trist, tråkig och äckligt pråkig? Må så vara. För mig är det livskvalitet att avstå från alkohol och andra droger. ■

“Varför är vi mer intresserade av andras privatliv än av vårt eget inre liv? Vi måste våga möta oss själva.”

Rose-Marie Byström

KRYSSLÖSNING/VINNARE

VINNARE JULPYSSEL

Julpysseltävlingen är avgjord. Tack till alla som varit med och tävlat! Svaren varierade lite beroende på de olika tolkningar som finns av den nordiska mytologin, därför står det också lite olika beroende på vilken bok man läser.

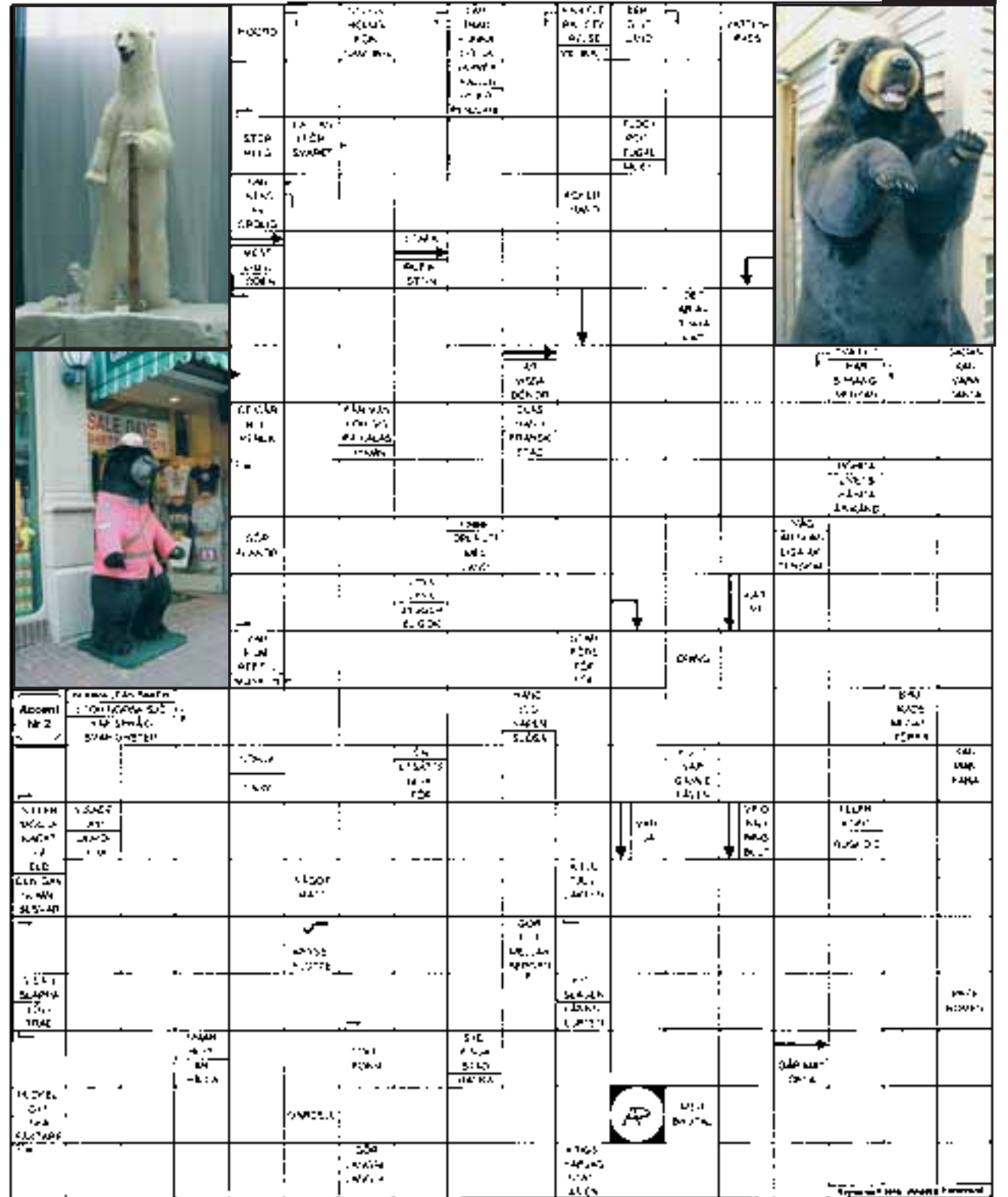
Stavningen kan också variera. Här är svaren de flesta hade:

1. a) Ginnungagap b) Ymer c) Audhumbla
2. a) Midgård b) Utgård c) Ask och Embla
3. a) Asgård b) Idaslätt c) Yggdrasil d) Gjallarhornet e) Heimdals horn
5. a) Skinnfaxe och Rimfaxe b) Allsvin och Arvaker c) Narfe, Nörve 4. a) Urds brunn b) Urd, Skuld och Verdandi c) Ratatosk 6. a) Sleipner b) Frigg c) Valkyrior d) Valhall 7. a) Mjölner b) Megingjör d) Tanngrjotr och Tanngrisner 8. a) Heimdal b) Bifrost c) Gjallarhornet 9. a) Fylgior, diser, ödesgudinnor, mör, asynjer b) se svar a) 10. a) Oden och Frigg b) Höder c) Nanna 11. a) Fenrisulven b) Midgårdsormen c) Hel Vinnarna är: Gunvor och Sören Willmer i Borlänge, Bo Axelsson i Borensberg, Gun Davidsson i Flen, Inga-Lisa och Ebbe Åsenhed i Ödeshög och Arne Svensson i Nässjö. Grattis!

VINNARE

KRYSS 10/05

Första pris, tre Miljonlotter, Mats Höök, Eskilstuna. Sidovinster, varsin Miljonlott: Karl-Erik Mattsson, Danderyd, Inga Bylund, Högen, Husum, Ruth Kronstrand, Saltsjö-Boo, Lars Edwertz, Fritsla, Siif Hedström, Skattkärr, Nils-Bertil Olofsson, Eskilstuna, Ingegerd Lindgren, Rigagatan, Stockholm, Gunvor Persson, Brevens Bruk, Britt Rosmark, Nyköping, och Maria o Benny Olsson, Rasbokil Tibble 7, Uppsala. Gratulerar!

Kryss 2/06

Miljonlotter att vinna. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast den 25 mars 2006. Märk kuvertet Kryss 2/06.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

Otilia 100, medlem i 81 år

På sin 100-årsdag fick Otilia Lundin ta emot IOGT-NTOs veteranmedalj, en välförtjänt utmärkelse efter 81 års aktivt medlemskap. Otilia deltar fortfarande i föreningsaktiviteter tre gånger i veckan, läser mycket och har bestämda åsikter om det mesta.

Vital, pigg, krutgumma... De vanliga orden för att beskriva en människa som blivit riktigt gammal känns slitna och fåniga när man träffar Otilia Lundin i Göteborg. Otilia är Otilia, skärpt, nyfiken, rak och engagerad. Nyss fyllda 100 har hon perspektiv på tillvaron.

Otilia har lätt för att uttrycka sig, både i ord och med kroppen. Hon svarar rakt på raka frågor och berättar gärna om episoder i sitt innehållsrika liv. Men när en fråga blir för allmän eller omöjlig, rycker hon på axlarna på ett sätt som tydligt visar vad hon tycker om frågan – eller kanske om den som frågar. Det är lätt att förstå henne. Om man har rest jorden runt och varit "överallt utom i Afrika", hur ska man då kunna tala om vilken resa som var bäst eller vilken plats som var intressantast.

Föddes på Orust

Otilia föddes i Ellös på Orust, men hon var bara sju dagar när familjen flyttade därifrån till Lysekil, där hennes far hade fått arbete på Skandiaverken, som tillverkade fartygsmotorer. I Lysekil gick hon i skolan och började också arbeta på Skandiaverken, med att kopiera ritning-

Otilia Lundin har upplevt en stor del av nykterhetsrörelsens historia.

”Helst minns hon ‘den där skäggige Olsson’, studieledaren Oscar Olsson.”

ar. Det var också i Lysekil hon gick med i IOGT, i logen Fast Vänskap, för 81 år sedan. Där var också föräldrarna och syskonen Alf och Elma aktiva.

– Men 1936 flyttade jag till Göteborg. Varför då?

– Jag gifte mig.

Maken Gösta träffade hon på IOGT-kongressen i Helsingborg 1932. Han var

frisör i Göteborg, och tillsammans med honom flyttade Otilia 1936 till en lägenhet vid Masthuggskyrkan.

Där bodde hon sedan ända tills hon blev tvungen att flytta för ett och ett halvt år sedan, därför att huset skulle totalrenoveras.

Då fick hon hjälp att hitta sin nuvarande lägenhet, en trivsamt etta på Övre Olskroksgatan, där vi träffar henne.

Men åter till 1936. Otilia sökte och fick jobb som arbetsledare hos klädtillverkaren Faseko. De sista åren före pensionen arbetade hon på Härlandafängelset, även där som arbetsledare, nu för interner som sydde overaller.

En dum fråga om att det väl krävde att hon satte sig i respekt besvaras med en axelrykning. Arbetsledare som arbetsledare, tycker Otilia.

Det var ingen större skillnad.

50 lyckliga år tillsammans

Otilia och Gösta fick 50 lyckliga år tillsammans. Under de åren reste de mycket, att resa och se andra länder var ett stort gemensamt intresse.

– Vi hade läst lite engelska, så vi klarade oss.

Hon berättar om Hawaii, där "man fick gå en halvmil innan man kunde doppa tårna" för att det var så långgrunt, om Japan som var "fint men inte som man tänkt sig, för det fanns inget grönt", om kinesiska muren som också var fin, om resan med Hurtigrutten där hon fortfarande har roligt åt att medresenärerna trodde att hon och Gösta var amerikaner...

– Men Göteborg är också fint, särskilt Slottsskogen och utsikten från Masthuggskyrkan.

I Göteborg var de aktiva i logen Svea, där Gösta under en period var ordförande samtidigt som Otilia var kassör.

Hon tycker inte att det är någon större skillnad mellan logemötena då och dagens föreningsmöten.

– Men det var mer ritual då förstås. Vi hade ritual vid varje möte. Och det var nog med att flickorna inte fick ha långbyxor när de gick in.

Långbyxor på kvinnor är fortfarande en styggelse för Otilia, som själv aldrig gått klädd i annat än kjol, för dagen en bekvämt veckad modell i kombination med klarröd kavaj och nystruken blus.

Hur många kongresser hon varit med på har hon inte brytt sig om att räkna, men många var det.

”Du behöver väl inte trampa så fort, säger fotografen, och Otilia skrattar gott med oss andra.”

– Den första var i Västerås, tror jag.

Ett antal förbundsordförande, eller ordenstemplare som det hette förr, har hon också träffat, men helst minns hon "den där skäggige Olsson", studieledaren Oscar Olsson.

Internationella kongresser har hon också deltagit i. Hon minns särskilt den i Istanbul, dit de åkte buss hela vägen "med Weibull från Borås".

Vid sidan av resor och föreningsliv var Otilia också gymnastikledare för ungdomar, och både hon och Gösta var folkdansare.

– Vi höll på länge men på slutet var det mest damer, nästan inga grabbar, så då lade vi av.

10 minuter varje morgon

Gymnastik och dans, är det receptet för att bli så gammal? Otilia rycker på axlarna igen.

– Kanske det. Och så motionscykeln förstås. Jag cyklar 10 minuter varje morgon.

Den här dagen blir det några minuter till, för vi måste förstås ha en bild av

Tio minuter varje morgon trampar Otilia på motionscykeln. Hon har lite svårt med balansen när hon går, men på cykeln sitter hon stadigt.

Otilia på cykeln. Hon tar rullatorn till hjälp de få stegen över golvet men har inga problem med att ta sig upp på cykeln och få fart på tramporna.

– Du behöver väl inte trampa så fort, säger fotografen, och Otilia skrattar gott med oss andra.

Gösta gick bort 1982, och sedan dess har Otilia levt ensam.

Ni fick inga barn, du och Gösta?

– Jag ville inte ha några, säger hon rakt på sak. Jag har aldrig intresserat mig för "ongar". Jag ville se mig om och resa.

Klara besked, och det känns att det inte är läge att fråga om hur det var att stå för den åsikten när hon var nygift på 30-talet.

Syskonens "ongar" har hon i alla fall stor glädje av, åtminstone sedan de blivit vuxna. Idag är det Göstas brorson Bo och Otilias brorsons fru som handlar och städar åt henne.

Lagar mat gör hon fortfarande själv.

– Det blir mycket halvfabrikat, erkänner hon. Men ibland gör jag köttgryta.

Ibland går hon också ner till Olskroks-

Veteranmedaljen, IOGT-NTOs finaste utmärkelse, fick Otilia ta emot på 100-årsdagen av förbundsordförande Sven-Olov Carlsson.

Efter 100-årskalaset har Otilia extra många fina blommor att vattna.

wienervals, berättar Ullabritt som också är med hemma hos Otilia.

På torsdagarna är det "Kul ålder" i NBVs lokaler.

– Aktivitet för daglediga, förklarar Otilia. Vi dricker kaffe, pratar och har något program. Senast var det en missionär som var där och berättade.

Och sist men inte minst är det läsecirkeln en gång i veckan. De läser om olika landskap som de sedan besöker. I våras var de i Dalsland. Otilia hade ramlat och slagit sig strax före resan, men det var otänkbart att hon inte skulle följa med ändå.

Ramlar gör hon lite då och då, får vi veta. Men hittills har hon dessbättre inte brutit några ben. Och rullatorn är ett bra stöd, även om det är lite pyssel med att vika ihop den varje gång hon ska åka upp eller ned i den minimala hissen.

Läser alla dagar

Läser gör hon för övrigt alla veckans dagar. Hon är med i en bokhandels läsecirkel och håller när vi träffar henne på med John Grishams Agenten. På bordet

”Det blir mycket halvfabrikat”, erkänner hon. ”Men ibland gör jag en köttgryta.”

vid läsfåtöljen ligger också Kol & Koks AB, en deckare som utspelar sig i Lysekil.

– Jag läser helst deckare, säger hon. Maria Lang och Stig Trenter har jag högt. Men jag tycker om Åke Edwardsson också, han som skriver om Göteborg.

När hon inte läser, ser hon gärna på TV, just nu helst Jeopardy.

– En del är bra, en del är dåligt. Jordan rättsläkare är tyvärr slut. Den såg jag alltid.

Efter ett par timmars samtal känns det naturligt att fråga om hon är trött. Otilia försäkrar att hon aldrig sover middag. Hon stiger upp vid nio-tio på morgonen, och hur länge hon är uppe beror på TV-programmet.

– Ibland kan det bli både elva och tolv, innan jag kommer i säng. ■

FAKTA/OTILIA LUNDIN

■ Född 1906 i Ellös på Orust, uppväxt i Lysekil Bor i Göteborg sedan 1936.

Änka sedan 1982, då maken Gösta avled

Aktiv medlem i IOGT-NTO sedan 1927 – Fast Vänskap i Lysekil, Svea i Göteborg, Engelbrekt i Göteborg

Yrke: Arbetsledare inom konfektion
Intressen: Föreningsliv, resor, litteratur

torget och köper fisk. Men inte på vintern när det är halt i den långa backen.

Aktiviteter tre gånger i veckan

Tre gånger i veckan är Otilia ute på olika föreningsaktiviteter. Varje söndag har hennes IOGT-NTO-förening Engelbrekt möte. Dit åker hon med färdtjänst, men hem får hon skjuts av föreningens ordförande Ullabritt Nilsson eller hennes dotter Eva.

– Till nästa veckas önskekoncert har Otilia önskat flera skivor, bland annat en

Nya grepp ska skapa nya möten

IOGT International och EGYTF har kongress ihop

Fler deltagare, modernare arbetsformer och ett ordentligt avstamp för framtiden. Det är arrangörernas och styrelsens förhoppningar inför sommarens kongress med IOGT International och EGYTF i Basel.

I månadsskiftet juli-augusti blir kultur- och sportcentret Kuspo i Münchenstein utanför Basel en mötesplats för nykterister från hela världen. Den 29 juli inleder ungdomsorganisationen EGYTF sin kongress, och IOGT International startar ett par dagar senare, den 31 juli. Avslutningen blir gemensam, liksom seminarier och kringaktiviteter.

Hård kritik vid förra kongressen

Hård kritik mot de stela och otidsenliga förhandlingarna vid förra kongressen i Eastbourne för fyra år sedan har fått arrangörerna att tänka i lite nya banor.

– Det ska bli en IOGT-kongress där ungdomarna spelar en reellt viktig roll,

säger Esbjörn Hörnberg, generalsekreterare i IOGT International. Vi försöker också på olika sätt förenkla och modernisera arbetsformerna.

I Basel drar man ner de formella plenarmötena till ett minimum, och i stället genomförs större delen av kongressen i form av seminarier. I dem är alla som kommer till kongresserna välkomna att

”Det här ska bli en kongress där ungdomarna spelar en reellt viktig roll.”

delta, inte bara de valda delegaterna.

Tre plenarmöten blir det – ett i början och ett i slutet av mer formell karaktär, ett däremellan för beslut om arbetsplan, ny konstitution och val till styrelsen.

– Fördelen med det här sättet att arbeta är att många fler får möjlighet att verkligen delta. I seminarierna blir också arbetsformerna öppnare och lättsamma-re.

Det blir fyra seminarier, som inleds

redan efter öppnandet första dagen och pågår nästan ända till avslutningen.

En grupp diskuterar lokalt förebyggande arbete, ungdomsarbete, juniorarbete, medlemsvärning, opinionsbildning – allt med inriktning på hur man kan arbeta lokalt. En annan grupp diskuterar alkoholpolitik, en tredje utvecklingsfrågor och alkohol som utvecklingshinder, och en fjärde grupp ägnar sig åt rehabilitering och socialt arbete.

Delar med sig av erfarenheter

– I alla grupperna presenteras nya forskningsrön, och deltagarna delar med sig av erfarenheter från sina hemländer. Alla grupperna ska också diskutera förslaget till arbetsplan, förklarar Esbjörn Hörnberg.

– En del har valt arbetsgrupp redan när de anmält sig till kongressen, men det går också att välja när man kommer dit. Däremot är det inte meningen att man ska hoppa mellan grupperna.

Torsdag eftermiddag hålls plenum nummer 2. Då ska arbetsgrupperna redovisa vad de kommit fram till, och alla får möjlighet att ställa frågor och framföra synpunkter på arbetsplanen, ►

Som en del av kongressen genomförs ett läger för ett hundratal juniorer. Samling runt lägerelden är givet, som här vid ett EGYTF-läger i Estland.

Sven-Olov Carlsson väntas bli omvald som president för IOGT International.

Esbjörn Hörnberg, IOGT Internationals generalsekreterare, har jobbat för att modernisera kongressens arbetsformer.

Renata Ort är generalsekreterare i IOGT Schweiz, där kongressförberedelserna dominerat det senaste årets arbete.

Alex Klee är ordförande i den schweiziska kongresskommittén och lovar aktiviteter för alla åldrar.

– Välkommen till Basel och världskongressen, hälsar Priska Hauser-Scherer, ordförande i IOGT Schweiz.

Rudolf Steiner-skolan i Münchenstein spelar en central roll under kongressveckan.

”Steg för steg” är den officiella logotypen för världskongressen i sommar.

som sedan bearbetas ytterligare innan den fastställs dagen därpå.

Fredag förmiddag ägnas åt en öppen alkoholpolitisk konferens med deltagare från bland andra Världshälsoorganisationen WHO.

– Vi har tänkt att arbetsgrupperna ska förbereda frågor till dem och ställa dem mot väggen, säger Esbjörn Hörnberg.

Han ser kongressen i Basel som ett avstamp för framtiden.

– Jag hoppas att den här kongressen ska visa att IOGT International är en organisation på frammarsch, och också att den ska visa i vilka miljöer IOGT och medlemsorganisationerna kan verka.

Samarbete utanför rörelsen

I förslaget till arbetsplan vill styrelsen att IOGT International ska visa vägen för de nationella organisationerna, framför allt när det gäller vikten av att samarbeta med andra krafter i samhället.

– Vi vill visa hur vi med våra resurser kan göra effektivast möjliga motstånd mot alkoholindustrin, och vi vill lyfta fram goda lokala exempel. Vi vill också visa att människovärdet är detsamma för alla medlemmar.

Alla räknar med att sittande ”president Carlsson” – Sven-Olov Carlsson, som är president för IOGT International och förbundsordförande i IOGT-NTO – ska sitta kvar åtminstone en period till. Om det blir några andra förändringar i styrelsen är ännu oklart.

Vid kongressen i Eastbourne för fyra år sedan var det stor diskussion om ett förslag till nytt namn för organisationen. Den här gången föreslår styrelsen att organisationen även i fortsättningen ska heta IOGT International, men att bokstäverna inte ska stå för vare sig Order,

Seminarier och workshops ska göra det möjligt för fler att delta aktivt, som här vid en EGYF-workshop i Sarajevo, Bosnien, 2005.

”Vi vill visa hur vi med våra resurser kan göra effektivast möjliga motstånd mot alkoholindustrin, och lyfta fram goda lokala exempel.”

Organisation, Good Templars eller något annat.

Organisationskommittén i Basel med Priska Hauser, ordförande i IOGT Schweiz, och kongressgeneralen Alex Klee i spetsen, har ambitionen att åstadkomma en ”social kongress” med många

mötesplatser och möjligheter att umgås över generationsgränserna. Vid sidan av seminarier och förhandlingar blir det, som på en svensk IOGT-NTO-kongress, nattkafé med varierande program, utflykter och andra aktiviteter.

Basel tredje största staden

Basel, som är Schweiz’ tredje största stad, ligger nära gränsen till både Tyskland och Frankrike, och omges av höga bergskedjor – Jurabergen och Vogeserna – som inbjuder till spännande utflykter, lovar arrangörerna.

Staden har också ett rikt kulturutbud med museer, teatrar och spännande, modern arkitektur. ■

FAKTA/DET HÄR ÄR IOGT INTERNATIONAL OCH EGYF

■ **IOGT INTERNATIONAL** är en internationell nykterhetsorganisation uppbyggd av 117 medlemsorganisationer i 52 länder i Europa, Afrika, Asien och Amerika. Organisationen har kongress vart fjärde år. Den förra hölls i Eastbourne i England 2002. Då val-

des den nuvarande styrelsen, som har nio ledamöter. Ordförande (president) är Sven-Olov Carlsson. Under 2003 flyttades IOGT Internationals kontor till Mölnlycke, och Esbjörn Hörnberg efterträdde Derek Rutherford som generalsekreterare.

■ **EGTYF**, European Good Templar Youth Federation, är en europeisk nykterhetsorganisation för ungdomar. EGYF har 26 medlemsorganisationer i 20 länder i Europa. EGYF tillhör IOGT International, och några av EGYFs medlemsorganisationer är också med i IOGT

International.

EGTYF har en styrelse med nio ledamöter och leds av Hege Sörvig från norska Juvente. Kansliet ligger i Örebro, där Fredrik Persson är kanslichef.

Glömda barn får egen verkstad

Hos IOGT-NTO i Örnsköldsvik planeras en multimedieverkstad som i första hand är tänkt för barn till missbrukare och före detta missbrukare.

För de flesta av oss är det självklart med dator och Internetuppkoppling, men för alla är det inte så, konstaterar konsulenten Alex Laine som arbetar med projektet. I missbrukarfamiljen är det sällan datorn som livet kretsar kring, och för den som kommit ur missbruket är det mycket annat som också måste ordnas.

För dem och deras barn tänker kretsen nu starta en multimedia-verkstad, förhoppningsvis redan i vår, om man lyckas få ihop pengar till utrustningen och kan börja utbilda deltagare. Tanken är att de på sikt ska kunna sköta verksamheten själva.

Positiva besked på politikerträff

– Alkoholkonsumtionen minskar igen, visserligen från en hög nivå, men vi hoppas att det är ett trendbrott.

Det förklarade Maj-Lis Löw från IOGT-NTOs förbundsstyrelse vid en träff i Härnösand med riksdags-, landstings- och kommunpolitiker från Västernorrland.

Hon förklarade också att hon var nöjd med att det inte blivit någon skattesänkning på alkohol.

– Och vi jobbar stenhårt för att det aldrig ska bli det.

Vid träffen passade Maj-Lis Löw och Olle Häggström från distriktsstyrelsen också på att berätta om den stora medlemsökningen i IOGT-NTO.

– Många går med nu därför att de vill stödja vårt arbete, förklarade Maj-Lis Löw.

Slowhand bluesband och sångaren/bandlearen Lars Hjelm såg ut att trivas lika bra som publiken.

Tunggung i norr

En blueskväll på Ronny Erikssons ställe Krokodil gav IOGT-NTOs nystartade förebyggargrupp i Öjebyn en flygande start. De 100 lyckliga som kom in (lokalen rymde inte fler) kommer sent att glömma bandet Slowhands tunggung.

– Det blev en superkväll, säger en nöjd Anna-Lena Gröhn från förebyggargruppen.

– Vi ville tala om att gruppen finns och samtidigt få fler att engagera sig. Så vi skickade inbju-

dan till alla medlemmar och annonserade i lokaltidningen.

När hon hälsade välkommen, passade Anna-Lena också på att berätta om gruppen och kommande aktiviteter, och påminde samtidigt om vikten av drogfria mötesplatser och vuxna förebilder.

Ett resultat av kvällen, förutom alla nöjda bluesentusiaster, var nio nya IOGT-NTO-medlemmar och några som gärna vill vara med och jobba i förebyggargruppen.

Ny redaktör för Motdrag

Felicia Hedström, redaktör för Motdrag. FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Felicia Hedström, 25 år, är ny redaktör på UNFs tidning Motdrag. Hon har tidigare arbetat på Bergslags-posten, Göteborgsposten och frilansat för facktidningar. Samtidigt som hon påbörjade det nya arbetet avslutade hon sin examen i journalistik vid Göteborgs universitet.

– Motdrag ska ifrågasätta alkoholkulturen och ge ungdomar ett givet svar på varför det är bättre att vara nykter än full. I stället för att lyfta pekfinger ska vi föra fram goda exempel på hur bra livet fungerar utan droger, säger Felicia Hedström.

Hennes förhoppning är att både medlemmar och utomstående ska läsa Motdrag och känna sig smartare än innan.

Ring så skottar vi!

I Ödeshög kan pensionärer som inte själva orkar skotta snö få hjälp av IOGT-NTOs kamratstödare. Tidigare har socialförvaltningen skött servicen med hjälp av Hantverkshuset, men från den här vintern har kamratstödsgruppen tagit över.

Den som vill ha hjälp behöver bara betala 50 kronor per gång eller 300 kronor per månad för att säkert kunna ta sig ut till brevlådan eller vägen.

– Det är roligt att kunna hjälpa till, och pensionärerna blir så glada när vi kommer, säger Petrus Karlsson, som är en av ”skottarna”.

Sammanlagt är de åtta-tio personer som har fullt upp de dagar då det har snöat.

Erfarenheterna är så goda att man nu kommer att utvidga ”ring så kommer vi” till gräsklippning på sommaren och andra tjänster.

Berättare drog fullt hus

Det blev fullt hus och lite till i IOGT-NTO-lokalen i Drömmen utanför Örnsköldsvik, när berättaren och musikern Thomas Andersson stod på scenen för första gången på tre år. Han har tidigare gjort uppskattade turnéer med Teater Västernorrland och Teater Västerbotten.

Thomas Andersson berättar i ord och toner de märkligaste historier från byarna i Västerbotten. FOTO: BERTIL WESTIN

I den nya föreställningen Bland vittor, änglar och folk spelar han folkmusik från byarna i Västerbotten och fångslar publik i alla åldrar med sina berättelser där han skickligt blandar komik och tragik.

FOTO: SÖREN ERIKSSON

Segeryriga och revanschlystna riksdagsledamöter samlade som vänner efter dramatisk Drogkamp i riksdagen. Från vänster: Nils-Erik Söderkvist (s), Christer Winbäck (fp), Anita Brodén (fp), Monica Green (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Else-Marie Lindgren (kd), Carina Olsson (s), Birgitta Carlsson (c), Petra Grönhaug, länsnykterhetskonsulent, Christina Nenes (s).

Drogpolitisk maktkamp

Det rådde en förtätad spänning när riksdagsledamöter från Västra Götaland drabbade samman i ett välregisserat politiskt maktspel. Länsnykterhetsförbundet i Västra Götaland hade bjudit in till Drogkampen, en frågetävling om alkohol och narkotika.

Två lag kämpade tappert om äran, socialdemokrater mot den tillfälligt komponerade borgerliga alliansen från kristdemokraterna, folkpartiet och centerpartiet. Det gällde att hålla reda på hård fakta om alkohollagen och narkotiska preparat men också mjukare frågor om till exempel alkoholen i litteraturen.

Riksdagsledamöterna imponerade över lag med goda kunskaper

och också med engagemang och tävlingslust.

– Ett lyckat möte, konstaterar Sören Eriksson, länsnykterhetskonsulent. Att ta upp alkohol- och narkotikafrågor ur ett mer lekfullt perspektiv har visat sig vara en framgångsrik metod när det gäller att samla politiker. Alla tycker om att tävla, och det skapar en trivsam stämning som ger god jordmån för fortsatta samtal. Vi är ju inte ut efter att skriva någon på näsan utan vill bara ha upp frågorna på agendan. Och den här gången lyckades det.

Vem som vann? Alliansen tog hem segern med en ynka poäng, och det är upplagt för returmatch efter valet.

Lokal kamp mot narkotika

Nu tar IOGT-NTO i Västmanland upp kampen mot narkotikan. Under våren genomförs en serie öppna föreläsningar i länets fyra hörn med

rykande aktuellt faktamaterial som underlag, sammanställt av forskaren Orvar Olsson på uppdrag av Carnegie Stiftelsen och IOGT-NTO.

Till föreläsningarna inbjuds bland andra anställda inom skolan, polisen, socialtjänsten och vården.

NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet i Örebro län är landets största NBV-avdelning, med närmare 100.000 studietimmar, 13 mkr i omsättning och ett 25-tal medarbetare. Organisationen är partipolitiskt neutral och religiöst obunden. Verksamheten riktar sig främst mot NBV:s medlemsorganisationer, handikappade, arbetslösa och invandrare. NBV svarar också för uppdragsutbildning mot företag, myndigheter och organisationer.

Verksamhetschef

Studieförbundet NBV:s huvudsakliga uppgift är att driva studiecirklar för privatpersoner samt uppdragsutbildning för företag och organisationer. NBV i Örebro län är inne i en intressant vidareutveckling av verksamheten. Verksamhetschefens uppgift är att leda och marknadsföra NBV:s kompetens och tjänster för att ytterligare stärka vår position på marknaden med bl.a. kultur, konsthantverk och musik, samt att vara det ledande studieförbundet i alkohol- och drogpolitiska frågor.

Den vi söker skall ta initiativ till och genomföra de förändringar och inriktningar som beslutas av styrelsen. Din uppgift blir också att samordna och leda den dagliga verksamheten i en väl fungerande organisation med kunniga medarbetare. För Dig som vill vara med och vidareutveckla en redan framgångsrik verksamhet och som är van att arbeta resultatorienterat, är detta en möjlighet till en professionell utveckling.

Rätt person för den här tjänsten har en folkrörelse- och marknadsorienterad bakgrund, med erfarenhet av ledarskap, lätt för att samarbeta, samt ha förståelse och känsla för folkbildning och folkrörelse.

Du skall omfatta vår grundfilosofi, vara helnykter samt vara beredd till medlemskap i nykterhetsrörelsen.

Dina ansökningshandlingar skall vara oss tillhanda senast 24 mars 2006, under adress NBV Örebro län, Roland Jonasson, Box 8043, 70008 Örebro.

Upplysningar lämnas av verksamhetschef Arild Wanche tel. 019-6708310.

Till våra skånska medlemmar i IOGT-NTO

Tidningen Skåningen medföljer som bilaga till Accent i följande nummer:

Accent nr 2 – utkommer den 24/2
Accent nr 5 – utkommer den 2/6
Accent nr 6 – utkommer den 25/8
Accent nr 10 – utkommer den 22/12

Om du inte fått tidningen Skåningen – ring till expeditionen tel. 0451-851 67 och uppge namn, adress och postadress.

OBS! Spara annonsen.

NYKTERHETSRORELSENS
BILDNINGSVVERKSAMHET

NBV söker verksamhetschef till Stockholm

Gillar du förändring och utveckling? Tycker du att studier och kultur är viktiga verksamheter? Läs vidare på www.nbv.se/stockholm

Stockholms Distrikttempels Byggnadsförening upa
och
Katarina Templares Byggnadsförening upa

Andelsägare kallas till ÅRSMÖTEN
den 23 mars 2006, kl 18.00 resp. 19.00.
Lokal: IOGT-NTO, Ringvägen 74, Stockholm

SCOUTKONSULENT sökes till Nykterhetsrörelsens Scoutförbund!

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund vill fortsätta att bygga ut den lokala scoutverksamheten i klor och distrikt.

Vi söker dig som är initiativrik, flexibel, självglädd och har god förmåga att samarbeta och planera ditt eget arbete.

Du kommer att ingå i ett arbetslag som omfattar anställda i Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, men du svarar själv för verksamhetsutveckling inom dina ansvarsområden på fältet.

Helnykterhet och medlemskap i Nykterhetsrörelsens Scoutförbund från och med tillträdesdagen är en förutsättning.

HUVUDUPPGIFTER: Ledarrekrytering, ledarutbildning, verksamhetsutveckling, start av ny verksamhet samt söd till befintlig verksamhet.

Mycket av arbetet sker tillsammans med ideellt arbetande personer i våra scoutkårer.

ARBETSSOMRÅDE: Avser främst Södra Götaland.

OMFATTNING: Vikariat på heltid ca 1 år. Tjänsten innebär oregelbundna arbetstider, även kvällar och helger.

LÖN: Enligt överenskommelse.

TILLTRÄDE: April eller efter överenskommelse.

UPPLYSNINGAR OM TJÄNSTEN: Lämnas av förbundssekreterare Mikael Premberg 08-672 60 81 eller 0709-28 60 81.

Facklig företrädare för HTF är Tobias Tengström 08-672 60 81.

Mer information kan du också söka på vår hemsida www.nsf.scout.se

Du är välkommen med din ansökan, lönespråk och meritföreteckning senast den 6 mars 2006 till adressen: Mikael Premberg, Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, Box 12825, 112 97 Stockholm eller med e-post till mikael.premberg@nsf.scout.se

Det är enkelt att skaffa en ny!

Medlemslån till 5,66% ränta!

Besök www.salusansvar.se/iogtnto

För mer information kontakta SalusAnsvar Kundcenter
telefon: 0200-87 50 00, e-post: kundcenter@salusansvar.se

Effektiv ränta vid lån av 100 000 kr under 5 år med rak amortering är 5,80% (jan 2006)
I samarbete med Bank2 Bankaktiebolag.

IOGT-NTO

I samarbete med SalusAnsvar

Vad betyder våra grundsatser?

■ IOGT-NTO har sitt ursprung i en internationell rörelse som spred sig från Amerika för etthundraftio år sedan och fick starkt fäste i bland annat Sverige. Än i dag är det nyktert leverne och demokratiska värden som förenar alla rörelsens medlemmar runt om i världen. Möjligheten till globala kontakter ökar snabbt. Då kan vi göra

Tredje grundsatzen: Internationell gemenskap

IOGT-NTO-rörelsen vill genom sin verksamhet främja internationell gemenskap på demokratisk grund.

mer för att kampen mot droger skall gå hand i hand med respekten för

mänskliga rättigheter i ännu fler länder.

I Sverige spelade nykterhetsrörelsen en stor roll i kampen för demokratin och mot fattigdomen. De som slavar under alkoholen kan inte kräva sin rätt och bidra till utveckling.

Därför är det viktigt att våra idéer nu finns med i vår tids stora globala utmaning - att utrota fattigdomen.

MAJ-LIS LÖÖW,
förbundsstyrelseledamot i IOGT-NTO

Fullt hus i nykterhetsrörelsens lokaler

■ Våra Gårdars planerade aktivitetsdag har nu fått ett samlande namn. Det blev "Fullt hus". Syftet med aktivitetsdagen är att för allmänheten, media och hyresgäster

visa upp alla våra fastigheter och att de sjuder av liv. Målsättningen är också att använda tillfället till att rekrytera nya medlemmar till IOGT-NTO-rörelsen. Den valda

dagen är söndagen den 22 oktober 2006.

Föreningar uppmanas låta fantasin flöda fritt och utgå från sina egna förutsättningar. Lokaler som ligger nära varandra

geografiskt kan samarbeta i sin planering så att de erbjuder besökarna möjligheten till en rundtur med olika aktiviteter. Mer information kan fås av Våra Gårdar.

Dags för världskongress.

■ Den 29 juli - 5 augusti är det dags för internationell kongress i Basel. Anmälan och hotellbokning kan göras via IOGT Schweiz' hemsida www.iogt.ch/2006.

Anmälningssblanketter kan också beställas från IOGT Internationals kansli i Mölnlycke, telefon 031-338 28 00 eller e-post iogti@iogt.se.

SalusAnsvars tävling avgjord

Här följer namnen på vinnarna i SalusAnsvars tävling i samband med årsaviseringen (då medlemskortet skickades ut).

Mari-Anne Rundblad, Vetlanda
Yngve Persson, Gränna
Lennart Rosén, Åby
Ingela Holmström, Österbymo
Daniel Bodin, Stockholm

Vinnarna får var sitt presentkort på 500 kr. Grattis!

Värvarpremieringar för 2006

■ Vi kan med glädje se att antalet medlemmar som värvar/rekryterar nästan fördubblats under 2005. Nu är det 757 medlemmar som värvat minst en ny medlem.

Vi vill gärna öka den siffran under det här året, gärna en fördubbling igen! För att uppmuntra dig som värvar har vi år följande premieringar.

Premiering för varje ny medlem

För varje ny medlem som du värvar/rekryterar erhåller du ett rikspresentkort.

Det presentkortet kan du använda i de flesta affärer i Sverige. Nytt för i år är att vi har satt en gräns för antalet värvade/rekryterade. Du kan maximalt få rikspresentkort för 15 värvade/rekryterade medlemmar. Därefter erhåller du utbildningscheckar.

Utbildningar och upplevelser till de som värvar/rekryterar.

För varje ny medlem som

du värvar/rekryterar erhåller du en "utbildningscheck" värd 50 kronor. Din första "check" får du dig tillgodoräknad när du värvar/rekryterar din 16:e medlem. Du kan använda dina utbildnings/upplevelsecheckar på lokal, distrikts-, regional eller central nivå.

Exempel på aktiviteter som gäller:

- lokalt arrangerande
- distriktskurser
- familjeläger
- kamratstödssamlingar
- sommarfestivalen
- kongressen
- andra utbildningar och upplevelser
- en speciellt arrangerad upplevelseutbildning som presenteras under våren

Utbildningsvecka i Grekland eller Spanien

När du har värvat/rekryterat minst 15 nya medlemmar har du kvalificerat dig

för möjligheten att delta i en veckas utbildnings- och upplevelsevecka i Grekland eller Spanien. Det finns några till förutsättningar för att du skall kunna komma i fråga och det är att medlemmarna skall ha värvats under en halvårsperiod och att du inte deltagit i en sådan här vecka tidigare.

Storvärvare till Thailand/Kambodja

För våra storvärvare har vi ett mycket attraktivt erbjudande, Du som värvar/rekryterar:

75 nya medlemmar under 2006 kvalificerar dig för en utbildningsresa till Thailand under 14 dagar.

90 nya medlemmar under 2006 kvalificerar dig för en utbildningsresa till Thailand i kombination med Kambodja under 14 dagar.

För båda resorna gäller att du har resa från hemorten, mat, logi, utbildning, utflykter och upplevelser betalda från IOGT-NTO.

Nordiska Godtemplarrådets sommarkurs 26/6-1/7 2006

Välkommen till Hveragerdi i Island! Det blir både intressanta föreläsningar med kunniga medverkande, workshops med praktiskt arbete, festliga arrangemang med dans och andra trevliga programinslag. IOGT-rörelsen i Island är kursens värdar, och deras medlemmar kommer att göra allt för att gästerna ska trivas. Barn- och ungdomsorganisationerna ordnar vissa tider egna aktiviteter.

För mer information och anmälan, gå in på www.iogt.se/utbildningar, där du kan ladda hem broschyr och anmälningsformulär.

Kalendarium

Mars

8-9 Regional alkoholpolitisk konferens, Kalmar
10-12 Alkoholpolitisk toppkurs, Wendelsberg
10-12 Kamratstödssamling, Vidsel

16-19 Kurs i praktiskt genusarbete
16-23 Förebyggarutbildning, Marocko
23-24 Smarts nordiska konferens, Norrköping

April

21-23 Kamratstödssamling, Borlänge
21-23 Kamratstödssamling, Aspan, Ronneby
25-27 ANT-pedagoger utbildas inför FNV, Wendelsberg
28-30 Opionsbildningskurs, Wendelsberg

Juli

13-16 Sommarfestival, Öckerö

Medan Sverige monterar ner sin alkoholpolitik, pågår i flera andra EU-länder en skärpning av regler och restriktioner, skriver Anna Hedh, socialdemokratisk EU-parlamentariker. Hon anser att Sverige har stora möjligheter att påverka EUs alkoholpolitik – och bör ta vara på dem.

Vi kan påverka EUs alkoholpolitik!

Under tio år av medlemskap i EU har den svenska alkoholpolitiken till stor del monterats ned. Fyra av fem monopol har försvunnit, alkoholreklam är tillåten, de restriktiva införselreglerna är borta, och från många håll krävs sänkta alkoholskatter.

Systembolaget finns visserligen kvar men är inte opåverkat. Man bestämmer inte själv över sortimentet och har tvingats sälja lådviner och alkoholäsk. Man har infört självbetjäning, lördagsöppet, och till och med vinkällare i några butiker.

RESTRIKTIVA ÅTGÄRDER

Men medan Sverige överväger sänkt spritskatt för att stoppa alkoholinförseln över gränserna, förs i andra EU-länder diskussioner om de negativa effekterna av den ökade alkoholkonsumtionen. Bistra erfarenheter har lett till restriktiva åtgärder i flera länder.

Holland har höjt sina alkoholskatter, liksom Tyskland och Schweiz som höjt skatten på alkoholäsk, och Polens regering har föreslagit höjd skatt på öl. Frankrike har skärpt reglerna för rattonykterhet,

Storbritannien har infört hårdare gränskontroll mot privat införsel och avgiftsmärkning på flaskorna för att försvåra smuggling. Det

FOTO: PHOTOS.COM MONTAGE: LENA MATSSON

estniska parlamentet planerar att begränsa försäljningen av alkohol och helt förbjuda alkoholreklam. Detta är bara några exempel.

ALKOHOLPOLITISK STRATEGI

Av den svenska debatten får man lätt intrycket att det är omöjligt att få gehör för svensk alkoholpolitik inom EU. Visserligen finns ett stort motstånd som är särskilt tydligt i de vinproducerande länderna. Men vi ser alltså också en allt mer utbredd oro över alkoholens skadeverkningar.

Sverige lyckades faktiskt år 2001 driva igenom att EU-kommissionen ska ta fram en alkoholpolitisk strategi.

Tyvärr har arbetet med strategin dragit ut på tiden. Jag ställde en fråga om den till hälsokommissionären

”Inom EU ses alkoholen mer och mer som ett folkhälsoproblem”

Kyprianou i juli, och han lovade mig att strategin skulle vara färdig i början av 2006.

Den kommer att handla mycket om marknadsfrågor, speciellt när det gäller marknadsföring riktad till ungdomar. (Just problemet med alkohol och ungdom kan vi börja bearbeta unionen med, eftersom alla är överens om att det är en viktig fråga, och sedan gå vidare med de andra problemen.) Alkoholstrategin kommer också bland annat att ta upp alkohol och trafik,

alkohol och graviditet, konsumentinformation, forskning och utbildning.

Tyvärr kommer strategin inte att innehålla något om alkoholskatter eller införselkvoter. Det innebär att det behövs mycket påverkansarbete från svenskt håll.

Glädjande nog har IOGT-NTO börjat driva lobbyarbete i EU. Organisationen försöker påverka både parlamentariker och kommissionärer och har varit till stor hjälp med underlag för oss som velat lyfta alkoholfrågan. Trots att deras resurser är minimala i jämförelse med de stora intresseorganisationer som arbetar för alkoholindustrin har de kunnat nå fram med sitt budskap.

ETT FOLKHÄLSOPROBLEM

Inom EU ses alkoholen mer och mer som ett folkhälsoproblem, och det finns ett tilltagande intresse bland EU-medlemmar för att utveckla en ansvarsfull alkoholpolitik. Då ska Sverige inte överge sin klassiska alkoholpolitik. Vi bör istället ta vara på tillfället och kraftfullt arbeta för en europeisk alkoholpolitik som sätter folkhälsa före industriella intressen och människan före marknaden.

ANNA HEDH (S)
EUROPAPARLAMENTARIKER

”Tack för visad uppskattning, men nu har jag tre silver- och två bronsplaketter!”

MÅNGÅRIG MEDLEM I GÖTEBORGS DISTRIKT

Tolerera inget våld!

Jag har precis läst en bok om våldtäkt. Utan Skuld är skriven av Charlene Smith i Sydafrika och handlar om denna stora problematik. När jag var klar med boken var

jag alldeles matt! Var 26:e sekund våldtas en kvinna i Sydafrika. I Sverige anmäls varje år över 2 000 våldtäkter,

men antagligen är mörkertalet stort. Charlene har engagerat sig för att fler kvinnor ska våga tala ut om våldtäkterna och säga ifrån. Detta är ett viktigt steg i kampen mot våldet och den fruktansvärda statistiken. Här i Sverige fortsätter ämnet att vara tabubelagt, och folk ogillar starkt att tala om det.

Det är de våldtagna kvinnorna som skuldbeläggs: Hon hade utmanande kläder, hon var full, hon ville det nog egentligen etc. Och efteråt är det offren som skäms, inte gärningsmännen.

Nej, vi måste verkligen bekämpa våldet i samhället och sträva efter rättvisa! Prostitution, våldtäkter, trafficking och porrindustri ökar hela tiden i Sverige. Både män och kvinnor tjänar på jämställdhet, och nu vi måste alla tillsammans visa att vi inte tolererar förtryck i några former.

GABRIELLA FRANZÉN,
LUND

FOTO: PHOTOS.COM. ALLA BILDER

Nya medlemmar kräver engagemang

Jag tycker mig se att behovet av social gemenskap är större än någonsin. Där har nykterhetsrörelsen ett särskilt ansvar. Vi har nyrekryterat över 12 000 människor som av olika skäl valt att bli medlemmar. En del på prov, andra därför att de upplevt alkoholens baksidor, en del av solidaritet eller ytterligare andra skäl. För många väger behovet av social gemenskap tungt. Hur ska vår rörelse kunna tillgodose det behovet?

Nykterhetsrörelsen har av hävd varit en viktig frivilligorganisation. Vårt internationella engagemang är ett uttryck för

det, och i över 100 år har vi i vårt eget land varit en viktig organisation i kampen mot alkohol som utvecklingshinder. Håller vi på att tappa fokus? Just nu verkar det som om medlemstalet är högprioriterat. Eller har jag tolkat de centrala signalerna fel?

Nu känns det som att arbetet med att tillgodose de nya medlemmarnas behov kräver engagemang från våra ”gamla” medlemmar. Hur ska vi få fler att medverka? Jag är lite rädd för att vi kommer att få lite av ett ”vi och dom”-syndrom. Men jag hoppas att jag har fel!

ÅKE ERIKSSON, SKELLEFTEÅ

Nytt år, nya misstag

Då var det ett nytt år igen. Ett år där förhoppningsvis en massa bra saker kommer att inträffa, men också ett år med:

- Rattfyllerister på vägarna
- Pinsamheter på fyllan
- Våldtagna tjejer
- Skrumplevrar av det vin som sägs vara bra för hjärtat
- Misslyckade sexdebuter
- Vinreklam i TV4s Nyhetsmorgon

Inflation i plaketter

Så har det hänt igen. En av våra medlemmar hedrades med förtjänstplakett vid senaste årsdagen, och det kan man väl tycka är bra. Det var en bronsplakett hon fick, och det kan man väl också tycka är bra. Det är bara det att hon fick silverplakett för många år sedan – vid göteborgsdistriktets 100-års-jubileum 1987.

Jag tycker att man ska vara generös med uppvaktning och utmärkelser, det är allt för många som inte får någon uppskattning, men det får å andra sidan inte bli som i följande anekdot:

I Göteborgs distrikt av IOGT-NTO hade vi en mångårig medlem i distriktsstyrelsen, som hedrades med en förtjänstplakett – jag minns inte vilken sort, men han tackade med ungefär följande ord: ”Tack för visad uppskattning, men nu har jag tre silver- och två bronsplaketter!”

Så kan det gå, när man inte håller ett ordentligt register över utdelade förtjänstplaketter. Det hade gått förr i tiden, men nu är det närmast oförskämt att visa upp en sådan ordning.

PER LJLJESTRÖM, LERUM

■ Misshandel och tårar som vi skulle kunna slippa om fler valde att dissa alkoholen.

SARA KARLSSON,
UNGDOMENS
NYKTERHETSFÖRBUND

VÄLKOMMEN TILL DEBATTSIDAN I ACCENT!
Här ger olika debattörer sin syn på IOGT-NTO-rörelsens viktigaste frågor. Demokrati, kultursyn

och utveckling, medlemsvärning och opinionsbildning. Här ska resonemangen föras till punkt. Det är vår förhoppning att inläggen ska

inspirera till fortsatt diskussion. På föreningsmötet, kommande kongresser eller hemma vid köksbordet.

VÄLKOMMEN TILL ACCENTS BREVSIDA!
Vad tycker du om Accent? Vad tycker du om IOGT-NTO? Vad tycker du om den svenska alko-

holpolitiken? Vad tycker du om...? Skriv och berätta! Brevsidan står alltid öppen för dig. Men skriv kort. Då får fler plats.

SKRIV TILL:
Accent, Brev, Box 12825, 112 97 STOCKHOLM.
Eller e-post accent@iogt.se

Både Göran Persson och Fredrik Reinfeldt vill sänka spritskatten. De skulle om de vill kunna göra upp över blockgränserna. Men samarbetspartierna sätter sig på tvären från höger till vänster. Därför blir det ingen sänkning, inte före valet i alla fall.

Omvändelse under galgen

Eva Åhlström, chefredaktör Accent

Spritskatten kommer inte att sänkas före valet, förklarade Pär Nuder nyligen i en intervju i Svenska Dagbladet. Det är ett välkommet besked från finansministern, även om detär en omvändelse under galgen. Att skatte-sänkningen än en gång skjuts upp beror inte på att regeringen kommit på bättre tankar utan enbart på det starka motståndet från vänsterpartiet och miljöpartiet.

I den första valduellen i radio mellan de båda statsministerkandidaterna Göran Persson och Fredrik Reinfeldt var de rörande överens om att alkoholskatterna måste sänkas för att komma till rätta med den illegala försäljningen och ”garage-försäljningen till följd av ”alkoholturismen”.

De skulle alltså, om de ville, kunna göra upp över blockgränserna och sänka skatten. Men båda tvekar, åtminstone fram till valet, för att inte stöta sig med sina samarbetspartner. För det är ju inte bara Göran Persson som har problem med sina stödpartier. Fredrik Reinfeldt har en likartad situation – en klar majoritet i sitt eget parti för sänkta alkoholskatter men ett bestämt nej från ett av partierna i alliansen, kristdemokraterna.

REGERINGENS UTREDARE KENT HÄRSTEDT har, liksom hans uppdragsgivare, tidigare framhållit Systembolagets legitimitet som det viktigaste skälet för att sänka skatten. Sedan Systembolaget slagit försäljningsrekord i fjol, har han bytt spår. Inte så att han tar tillbaka förslaget om skattesänkning, det ligger fast. Men det viktigaste argumentet är nu kampen mot svartspriten.

Att den illegala försäljningen ökat beror förstås på att införseln släppts praktiskt taget fri, inte på att skatterna är för höga. Lösningen på problemet är därför inte sänkt skatt utan sänkta införselkvoter. För hur mycket alkoholskatterna än sänks, kommer svartspriten alltid att vara billigare. Den storskaliga smuglingen påverkas inte av aldrig så drastiska skattesänkningar.

Vad som däremot påverkas är alkoholkonsumtion, skador och dödlighet. Det behöver man inte vara olyckskorp för att förutse, det vet vi.

I Finland sänktes skatten på sprit i mars 2004.

”Det är ju inte bara Göran Persson som har problem med sina stödpartier.”

Sänkningen har lett till ökad konsumtion, ökad dödlighet, mer våld och ökat vårdbehov, enligt en rapport från Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovård, Stakes.

Antalet dödsfall i alkoholrelaterade sjukdomar och alkoholförgiftning ökade med 300 under 2004.

Antalet mord och dråp ökade från 100 till 144 och antalet omhändertaganden från 95 000 till 105 000. ”Siffrorna är dramatiska”, säger Ari Virtanen vid Stakes till Hufvudstadsbladet. ”Men de kommer inte som någon överraskning när man beaktar sänkningen av spritskatten.”

DEN FINSKA HÄLSOVÄRDSMINISTERN har i flera intervjuer sagt att det nog kan bli nödvändigt att höja skatten igen, men hittills har man nöjt sig med att vänta och se. För den svenska regeringen borde erfarenheterna från Finland ändå vara tillräckliga för att skrota alla planer på en svensk sänkning av alkoholskatterna.

Inom EU märks idag ett ökande intresse för folkhälsofrågor och en ökad förståelse för att alkohol inte är vilken vara som helst.

Nu om någonsin gäller det därför för den svenska regeringen att driva kraven på en socialt ansvarsfull alkoholpolitik, i klartext att kräva sänkta införselkvoter, högre minimiskatter och dessutom rätt för varje medlemsland att införa egna restriktioner för de fria marknadskrafterna med hänvisning till folkhälsan. ■

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund. Medlemsorgan också för SLN, Sveriges Lärares Nykterhetsförbund.

Pressläggning detta nummer: 7 februari

EVA ÅHLSTRÖM
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

MÅRTEN GUDMUNDHS
Redaktionssekreterare
08-672 60 50
marten.gudmundhs@iogt.se

MARIA ZAITZEWSKY
Kulturredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

PATRIK SANDSTRÖM
Hälsoredaktör, reporter
redigering, layout
08-672 60 54
patrik.sandstrom@iogt.se

LENA MATTSSON
Bildredaktör
lena.mattsson@iogt.se

EDUARDO MUTIS
Vik. bildbehandlare
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Info Reklambyrå
Janne Moréus
tel: 0221-213 40
mobil: 070-346 34 62
e-post:
janne@info reklam.nu
Adress: Glasgatan 21
731 30 Köping

ADRESS:
Accent,
Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50,
fax: 08-672 60 01.
e-post:
accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen

ADRESSÄNDRING:
tel: 08-672
60 38 39
fax: 08-672
60 01
ISSN-NR:
0349-8406

ANNONSER

TRYCKERI
VTT Grafiska, Vimmerby

Obeställt material
Alla bidrag till tidningen är välkomna, men redaktionen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring
Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

MEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

NÄSTA NUMMER

ACCENT NR 3 SOM UTKOMMER DEN 31 MARS

KNARKET I SMÅSTADEN

Det tog 70 minuter att hitta knark i Tidaholm för ett par ungdomar som aldrig varit där förr. På gymnasiet har en av sex elever provat narkotika. På fängelset säljs det innanför murarna, och enligt polisen är några av dem som rör sig i samhället påverkade varje dag. Accent berättar om knarket i småstaden.

CLOWNER UTAN GRÄNSER

Clowner utan gränser är en cirkusgrupp som åker till utsatta barn i flyktingläger runt om i världen och får dem att för en stund glömma det elände de lever i. Gruppen har varit på besök i Sverige.

FÖRETAGET SOM BARA ANSTÄLLER NYKTERISTER

Absolut exportsäljare. Det var rubriken på en annons där Hammar Maskin i Olsfors sökte en ny medarbetare. Accent har träffat säljaren och också företagaren som bara anställer nyktra medarbetare, och som gjort sig känd för sin spännande representation – helt utan alkohol.

KOMMER VÅR...

Ett gott värtecken är ljudet som kommer från snötäckta presenningar runtom i landet. Det är båtfolket som putsar och renoverar sina skönheter så att de åter ska få se dagens ljus när våren slagit ut i full blom.

Prenumerera på accent

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

Läs om sociala frågor, kultur och det goda livet. Månadsmagasinet Accent innehåller en spännande blandning av allvar och livsglädje. Tio gånger om året kommer den i din brevlåda. Med mycket läsning, bildreportage och överraskningar.

Prenumerera du också! Det kostar bara 200 kronor för ett år.

☐ Javisst, jag vill börja prenumerera på Accent. ☐ Jag vill ha Accent

Namn:.....

Adress:.....

Telefonnummer:.....

Skicka talongen till:

Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm eller faxa på 08-672 60 01 eller skicka e-post till accent@iogt.se

POSTTIDNING B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Ingen kommer hinna med allt, men alla kommer hitta något!

Välj om du vill titta på Vinga fyr, lära dig fridyka eller gå på ett drogpolitiskt seminarie! Kanske vill du lyssna på ett band som spelar intill eller njuta av sol, salta bad och heta klippor.

IOGT-NTO-rörelsen och Sveriges Blåbandsungdom arrangerar den 13–16 juli en sprakande festival på Öckerö i Göteborgs skärgård. Arrangemanget riktar sig till dig som är medlem i IOGT-NTO-rörelsen eller SBU, oavsett ålder.

Mer information finns på www.iogt.se/sommarfestivalen samt med nästa nummer av Accent.

Öckerö
13–16 juli

